

1 בתחילת פרשת השבוע נאמר:
 2 וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם וְגו' בְּאֵל שְׁדֵי וְשָׁמִי הָיָה לֹא נִוְדַעְתִּי
 3 לָהֶם וְגו' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סְבִלֹת מִצְרַיִם וְגו'
 4 וַיִּדְעַתֶּם כִּי אֲנִי הָיָה¹. וַיִּמְדִּיק וְשׂוֹאֵל בְּזֶה אֲדַמּוּר הַזֶּקֶן
 5 בְּדְרוֹשׁ מֵאִמֵּר חֲסִידוֹת הַיְדוּעַ
 6 בְּשֵׁם "דְּעַר פְּרוּמְעַר וְאָרָא"²
 7 [מֵאִמֵּר 'וֹרָא' - תִּשְׁכַּח מֵעוֹר
 8 בְּמִיּוֹחַד לִירֵאת שְׁמִים] (וּבִתְרוּסַת
 9 הַגְּהוֹת וּבִאֲוִרִים וּקְצוּרִים
 10 מִה'צִמַּח צֶדֶק', כְּפִי שְׁנֵדְפֵס
 11 ב'אֲוִר הַתּוֹרָה'³), דְּצָרִיף
 12 לְהַבִּין אֵת הַנֶּאֱמָר בַּפְּסוּק "וֹרָא אֵל
 13 אַבְרָהָם... וְשָׁמִי הָיָה לֹא נִוְדַעְתִּי לָהֶם",
 14 אֵל הָאֲבוֹת, הֲלֹא גַם אֶצֶל
 15 הָאֲבוֹת פְּתִיב וַיִּרְא אֱלֹוֵי הָיָה.
 16 (ב) וּמִקְדִּים לְבָאָר, בְּתוֹר הַקְּדָמָה
 17 לְמַעַנָּה עַל הַשְּׂאֵלָה הָאִמּוּרָה דְּהַגְּהָה
 18 פְּתִיב⁴ כִּי לֹא יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדַּח,
 19 הַפְּסוּק מִבְּטִיחַ שֶׁאֵף אֶחָד לֹא יִגִּיעַ
 20 חֲלִילָה לְנִיתוּק מוּחַלֵּט מֵאֲלוֹקוֹת וְגַם מִי
 21 שֶׁהִתְדַרְדַּר לְדוֹרָגָה נְמוּכָה, כִּסּוּפוֹ שֶׁל
 22 דְּבַר יַחֲזוֹר וַיִּתְקַשֵּׁר לְאֵלֶקוֹת וּמִבְּאָר
 23 בְּסִפְרִים⁵ שְׁזָה הָיָה עֲנִין גְּלוֹת
 24 מִצְרַיִם בְּחֶמְר וּבְלִבְנִים, שְׁהֵם
 25 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁגָּלוּ לְמִצְרַיִם וְנִאֲלָצוּ
 26 לְעַבְדוֹת עֲבוֹדַת פֶּרֶךְ וּלְבִנּוֹת בְּאִמְצֵעוֹת
 27 חוֹמֵר וּלְבִנִּים הָיָה גְּלוּל דוֹר
 28 הַפְּלִגָּה, הַיְיִנוּ שֶׁנִּשְׁמָוְתֵיהֶם הָיָה
 29 נִשְׁמָוְתוֹת שֶׁל אֲנָשֵׁי דוֹר הַפְּלִגָּה שֶׁחֲזָרוּ
 30 וַיִּרְדּוּ לְעוֹלָם הַזֶּה שְׁהֵם אֲנָשֵׁי דוֹר
 31 הַפְּלִגָּה הָיָה נִשְׁמָוְתוֹת גְּבוּהוֹת,
 32 וְחֶטָּאוּ בְּאֶמְרָם הִבָּה נִלְבְּנָה
 33 לְבִנִּים גו' נִבְנָה לְנוֹ עֵיר
 34 וּמִגְדָּל גו'⁶, מִתּוֹךְ כּוֹנֵנָה לֹא
 35 רֵאיוּיָהּ וְלֹא רְצוּיָהּ וְחֶשֶׁב הַקְּדוּשָׁה
 36 בְּרוּךְ-הוּא מְחַשְׁבוֹת⁴ לְבִלְתִּי
 37 יִדְחֵוּ, שֶׁהַחֲטָאִים שֶׁלָּהֶם לֹא יִגְרָמוּ
 38 לְנִשְׁמָוְתֵיהֶם נִיתוּק וְאִבְדוֹן רֹחַנִי עַל

בס"ד. שבת פרשת וארא, ראש חודש שבט, ה'תשכ"ו
(הנחה בלתי מוגה)

1 וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם וְגו' בְּאֵל שְׁדֵי וְשָׁמִי הָיָה לֹא
 2 נִוְדַעְתִּי לָהֶם וְגו' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת
 3 סְבִלֹת מִצְרַיִם וְגו' וַיִּדְעַתֶּם כִּי אֲנִי הָיָה¹. וַיִּמְדִּיק
 4 בְּזֶה אֲדַמּוּר הַזֶּקֶן בְּדְרוֹשׁ הַיְדוּעַ בְּשֵׁם "דְּעַר
 5 פְּרוּמְעַר וְאָרָא"² (וּבִתְרוּסַת הַגְּהוֹת וּבִאֲוִרִים
 6 וּקְצוּרִים מִה'צִמַּח צֶדֶק', כְּפִי שְׁנֵדְפֵס ב'אֲוִר
 7 הַתּוֹרָה'³), דְּצָרִיף לְהַבִּין, הֲלֹא גַם אֶצֶל הָאֲבוֹת
 8 פְּתִיב וַיִּרְא אֱלֹוֵי הָיָה.

9 (ב) וּמִקְדִּים לְבָאָר, דְּהַגְּהָה פְּתִיב⁴ כִּי לֹא יִדַּח
 10 מִמֶּנּוּ נִדַּח, וּמִבְּאָר בְּסִפְרִים⁵ שְׁזָה
 11 הָיָה עֲנִין גְּלוֹת מִצְרַיִם בְּחֶמְר וּבְלִבְנִים, שְׁהֵם הָיוּ
 12 גְּלוּל דוֹר הַפְּלִגָּה, שְׁהֵם הָיוּ נִשְׁמָוְתוֹת גְּבוּהוֹת,
 13 וְחֶטָּאוּ בְּאֶמְרָם הִבָּה נִלְבְּנָה לְבִנִּים גו' נִבְנָה לְנוֹ
 14 עֵיר וּמִגְדָּל גו'⁶, וְחֶשֶׁב מְחַשְׁבוֹת⁴ לְבִלְתִּי יִדְחֵוּ,
 15 עַל כֵּן הִבִּיאֵם בְּגְלוּל גְּלוֹת מִצְרַיִם, וְתִקְנֵנוּ זֶה
 16 עַל-יְדֵי עֲבוֹדָה קָשָׁה בְּחֶמְר וּבְלִבְנִים כו'. וַיִּמָּה
 17 שְׁכַתּוּב לֹא יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדַּח, מִמֶּנּוּ דִּיִּיקָא, הַיְיִנוּ,
 18 שְׁכָל הַנִּיצוּצִין שְׁכָל הַנִּפְשׁוֹת מִיִּשְׂרָאֵל סוֹפֵן
 19 לֹא שְׁתֵּאבָא⁷ בְּגוּפָא דְּמִלְכָא כו'.

20 אֵף אֵיף תּוּכַל הַנִּפְשָׁה שְׁהִיא בְּכַחֲשֵׁי גְבוּל
 21 וְנִבְרָא לֹא שְׁתֵּאבָא בְּגוּפָא דְּמִלְכָא אֵין-סוֹף
 22 בְּרוּךְ-הוּא לְהִיּוֹת לְאַחֲדִים מִמֶּשׁ, הָרִי זֶה עַל-יְדֵי
 23 הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת שְׁהֵם לְבוּשִׁים לְנִשְׁמַת הָאָדָם,
 24 שְׁעַל-יְדֵם תּוּכַל לְהִתְאַחַד בְּאֵלֶקוֹת בִּיחוד גְּמוּר.

39 פֶּן הִבִּיאֵם בְּגְלוּל נוסף בעולם הזה והפעם הם ירדו בתוך גְלוֹת
 40 מִצְרַיִם, וְתִקְנֵנוּ זֶה את מה שחטאו בכניה בלתי רצויה של עיר ומגדל
 41 עַל-יְדֵי עֲבוֹדָה קָשָׁה בְּחֶמְר וּבְלִבְנִים כו' כי התיקון הוא מעין
 42 החטא.
 43 וַיִּמָּה שְׁכַתּוּב לֹא יִדַּח מִמֶּנּוּ
 44 נִדַּח, מִמֶּנּוּ דִּיִּיקָא, ומשמעו שלא
 45 יהיה ניתוק ופירוד של הנשמה
 46 מהקדוש-ברוך-הוא בעצמו הַיְיִנוּ,
 47 שְׁכָל הַנִּיצוּצִין ניצוצות הקדושה
 48 האלוקיים שְׁכָל הַנִּפְשׁוֹת
 49 מִיִּשְׂרָאֵל יהיה מי שיהיה, גם זה
 50 ש"נִידַח" סוֹפֵן לֹא שְׁתֵּאבָא⁷
 51 בְּגוּפָא דְּמִלְכָא כו' להיות
 52 נשאבים ונכללים בגוף המלך הוא
 53 הקדוש-ברוך-הוא מקור ושורש כל
 54 הנשמות.
 55 אֵף אֵיף תּוּכַל הַנִּפְשָׁה שְׁהִיא
 56 בְּכַחֲשֵׁי גְבוּל וְנִבְרָא שעם כל
 57 מעלתה ועם היותה, ככתוב בספר
 58 התניא, "חלק אלוקה ממעל ממש",
 59 סוף סוף יש גבול ומידה והיא גם
 60 מוגדרת כנברא ביחס לבווא, ואם כן
 61 איך תהיה לה יכולת להיות נשאבת
 62 בגוף המלך ולהיכלל בו,
 63 לֹא שְׁתֵּאבָא בְּגוּפָא דְּמִלְכָא
 64 אֵין-סוֹף בְּרוּךְ-הוּא לְהִיּוֹת
 65 לְאַחֲדִים מִמֶּשׁ, והרי בין הבורא
 66 והנברא יש פער ערכי עצום, לאין
 67 שיעור? הָרִי זֶה עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה
 68 וּמִצְוֹת שְׁהֵם לְבוּשִׁים לְנִשְׁמַת
 69 הָאָדָם, שְׁעַל-יְדֵם תּוּכַל
 70 לְהִתְאַחַד בְּאֵלֶקוֹת בִּיחוד
 71 גְּמוּר כֵּךְ שֶׁאִמְנַם הַנִּשְׁמָה מִצַּד עֲצֻמָּה
 72 לֹא יְכוּלָה לְהִתְאַחַד בְּאֵלֶקוֹת, אֲבָל
 73 הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת מְהוּיִם לְבוּשִׁים
 74 וְאִמְצֵעִים שֶׁדְּרָכָם הַדְּבַר אֲפֻשֵׁר, כִּיוֵּן
 75 שֶׁהַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא הַלְבִּישׁ אֶת עֲצֻמוֹ,
 76 כְּכִיכּוֹל, בְּתוֹרָה וּמִצְוֹתֶיהָ, וְהַמִּתְחַבֵּר

(1) ריש פרשתנו (וארא ו, ג"ז). (2) נדפס בתורה אור דפוס לעמבערג שנת תור"ה (ז, ב ואילך). ולאח"ז — במאמרי אדמו"ר הזקן על פרשיות התורה ח"א ע' רלח ואילך. שם בהוספות ע' 26 (בהוצאת תשמ"ט). וראה אודות מאמר זה — רשימת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בספר השיחות תורת שלום ע' 86. "התמים" חוברת ח ע' ז (שפ, א. הועתק ב"היום יום" ב שבט). שיחת ש"פ וארא תשי"ב (תור"מ ח"ד ע' 274). (3) ריש פרשתנו (ע' קיט ואילך). (4) שמואל-ב יד, יד (ושם: לבלתי ידח ממנו נדח). וראה תניא ספ"ט. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג. (5) פע"ח שער חג המצות פ"א. של"ה במסכת פסחים קסד, א. (6) נח יא, ג"ד. (7) זח"א ריז, ב.

וארא אל אברהם וגו'

ביאור בדרך אפשר

1 בהם מתחבר בו. וְכַמְבָּאֵר בַּזְהָר⁸ עַל הַפְּסוּק⁹ וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא
 2 בַּיָּמִים, בְּאִינוֹן יוֹמֵינָא עֲלָאִין כּוֹ', באותם ימים עליונים שְׁהֵם
 3 הַלְבוּשִׁים דְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, וְעַל-זֶה נֶאֱמַר¹⁰ יָמִים יָצְרוּ גוֹ',
 4 שְׁזָהוּ מִסְפַּר הַיָּמִים שְׁנַתָּנוּ והוקצבו בכמות מדויקת לְכָל אֶחָד מִן
 5 הַשָּׂמַיִם כְּפִי שִׁיעוֹר הַלְבוּשִׁים

1 וְכַמְבָּאֵר בַּזְהָר⁸ עַל הַפְּסוּק⁹ וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא
 2 בַּיָּמִים, בְּאִינוֹן יוֹמֵינָא עֲלָאִין כּוֹ', שְׁהֵם הַלְבוּשִׁים
 3 דְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, וְעַל-זֶה נֶאֱמַר¹⁰ יָמִים יָצְרוּ גוֹ',
 4 שְׁזָהוּ מִסְפַּר הַיָּמִים שְׁנַתָּנוּ לְכָל אֶחָד מִן הַשָּׂמַיִם
 5 כְּפִי שִׁיעוֹר הַלְבוּשִׁים הַצְּרִיכִים לְשַׂרְשׁ נִשְׁמָתוֹ
 6 כּוֹ'.

7 אַף אֵין פֿל אָדָם זֹכֶה שְׂיֵהִי פֿל יָמִיו שְׁלָמִים
 8 וְלֹא יַחְסֵר בָּהֶם אָפִילוּ שְׁעָה אַחַת וְרָגַע
 9 אֶחָד. וְהַעֲצָה לָזֶה הִיא כְּמֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל¹¹
 10 לְהִיּוֹת פֿל יָמִיו בְּתִשׁוּבָה, וְעַנְיָן הַתְּשׁוּבָה הוּא
 11 אוֹתִיּוֹת בּוֹשָׁה, וְהִינּוּ, שְׁפָאֲשׁוּר יִתְבוֹנֵן וְיַעֲמִיק
 12 שְׁכָלוֹ בְּגִדְלַת ה', אֲשֶׁר הוּא מְמַלֵּא-כָל-עֲלָמִין
 13 וְסוֹכְבֵי-כָל-עֲלָמִין וְכוּלָא קָמִיה פֿלָא חֲשִׁיב, וְאִיף
 14 הוּא עוֹמֵד עָלָיו וְרוֹאֶה בְּמַעֲשָׂיו כּוֹ', אָזִי יִפֿל
 15 עָלָיו הַבוֹשָׁה מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךְ. וְכַעֲנִין זֶה יֵשׁ רַבּוּי
 16 מִדְּרָגוֹת עַד רוּם הַמַּעֲלוֹת כּוֹ', וְכָל מַה שְׁהָאָדָם
 17 עוֹלָה בְּהַשְׁגָּתוֹ בְּגִדְלַת אֵין-סוֹף בְּרוּךְ-הוּא,
 18 תִּקְטֵן בְּעֵינָיו מַעֲלַת עֲבוֹדָתוֹ כּוֹ', וְיִרְגִישׁ שְׁהוּא
 19 רְחוֹק מֵה' בְּתַכְלִית, וְלָכֵן יִתְבַּיֵּשׁ בְּיֹתֵר מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךְ
 20 יִתְבַּרְךְ. וְזֶהוּ מַה שְׁפָתוֹב¹² וְלָנוּ בִּשְׁת הַפְּנִיִם,
 21 דְּקָאֵי עַל פֿל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, גַּם צְדִיקִים, שְׁגַם
 22 אֶצְלָם שִׁיף הַמַּעֲמָד וּמַצֵּב דְּנִדְחָ, מִצַּד עֲצָם
 23 הָעַנְיָן דִּירִידַת נִשְׁמָתוֹ לְמַטָּה, לְבִירָא עֲמִיקְתָּא¹³,
 24 תַּמּוּרַת הַיִּתְהָה חֲצוּבָה מִתַּחַת כְּפִסָּא הַכְּבוֹד¹⁴,

6 הַצְּרִיכִים לְשַׂרְשׁ נִשְׁמָתוֹ כּוֹ'
 7 כּדי להתחבר לאלוקות, ומכאן הקשר
 8 בין ה'ימים' ל'לבושים'.
 9 אף אין פֿל אָדָם זֹכֶה שְׂיֵהִי
 10 פֿל יָמִיו שְׁלָמִים וְלֹא יַחְסֵר
 11 בָּהֶם אָפִילוּ שְׁעָה אַחַת וְרָגַע
 12 אֶחָד שְׁכֵחַם לֹא עֵבַד אֶת עֲבוֹדָתוֹ
 13 בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת בְּשִׁלְמוֹת (וזהו שבח
 14 מיוחד שנאמר באברהם אבינו שהיה
 15 "בא בימים", היינו שכל ימיו היו
 16 שלמים ומלאים ללא כל חסרון).
 17 וְהַעֲצָה לָזֶה הַדְּרָךְ לְדוּכּוּ בְּאִלּוּקוֹת
 18 ו"לאשתאבא בגופא דמלכא" גם אם
 19 האדם החסיר יום או שעה או רגע,
 20 וקיים חיסרון ב'לבושים' הרוחניים שלו
 21 הִיא כְּמֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל¹¹
 22 הַשָּׂדֶם צִירָן לְהִיּוֹת פֿל יָמִיו
 23 בְּתִשׁוּבָה, וְעַנְיָן הַתְּשׁוּבָה הוּא
 24 אוֹתִיּוֹת בּוֹשָׁה, הַמִּילָה "תְּשׁוּבָה"
 25 מְכִילָה אֶת הָאוֹתִיּוֹת "בושה" וְהִינּוּ,
 26 שְׁפָאֲשׁוּר הָאָדָם יִתְבוֹנֵן וְיַעֲמִיק
 27 שְׁכָלוֹ בְּגִדְלַת ה', וְיִתְעַמֵּק
 28 לְהַתְבוֹנֵן בְּעוֹבְדָה אֲשֶׁר הוּא
 29 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְמַלֵּא-כָל-
 30 עֲלָמִין וְסוֹכְבֵי-כָל-עֲלָמִין
 31 שֶׁמִּשְׁפִּיעַ בְּעוֹלְמוֹת בְּשֵׁתֵי צוּרוֹת, בְּדוּךְ
 32 הַתְּלַבְשׁוֹת בְּכָל דְּבַר לִפִּי מְהוֹתוֹ,
 33 הַנִּקְרָא "מְמַלֵּא כָל עֲלָמִין" עַל שֵׁם
 34 שְׁבָרְךָ זֶה הָאוֹר הָאֱלוּקִי 'מְמַלֵּא' אֶת
 35 הָעוֹלָם וְאֶת הַנְּבִרָאִים וְחוֹדֵר בְּהֶם, וּבְדוּךְ שֶׁל הָאָרֶץ כְּלִלִית מִלְּמַעְלָה עַל
 36 כְּלֹלוֹת הַבְּרִיאָה בְּשׁוּה, הַנִּקְרָא "סוֹכֵב כָּל עֲלָמִין" עַל שֵׁם שְׁבָרְךָ זֶה הָאוֹר
 37 הָאֱלוּקִי "סוֹכֵב" ו"מְקִיף" עַל הָעוֹלְמוֹת וְהַנְּבִרָאִים מִלְּמַעְלָה וְכוּלָא קָמִיה
 38 פֿלָא חֲשִׁיב, וְלִגְבֵי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הַכּוֹל, כָּל הָעוֹלְמוֹת וְכָל הַנְּבִרָאִים,
 39 נַחֲשִׁיבִים כ"לא", כֵּאלִיו אֵינִם קִיִּימִים. וּבִסּוּפֵי הַתְּחַבּוּנוֹת בְּגִדְלוֹת ה' הָאָדָם
 40 מִמְּשִׁיךְ וּמִתְבוֹנֵן גַּם וְאִיף הוּא עוֹמֵד עָלָיו וְרוֹאֶה בְּמַעֲשָׂיו כּוֹ',
 41 כִּיצַד הָאֵל-הַגָּדוֹל הוּא נִיצֵב עָלָיו וּמְשִׁיחַ בְּמַעֲשָׂיו (וּבְלִשׁוֹן רַבֵּנוּ הַזֶּקֶן בְּסִפְר

ביאור בדרך אפשר

התניא, פרק מא: "ותנה ה' ניצב עליו ומלא כל הארץ כבודו ומביט עליו
 ובוחן כליות ולב אם עובדו כראוי. ועל כן צריך לעמוד לפניו באימה וביראה
 כעומד לפני המלך" ("אָזִי יִפֿל עָלָיו הַבוֹשָׁה מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךְ כַּמְבוּאֵר
 בחסידות שבענין היראה מה' יש דרגות שונות ואחת מהן עניין הבושה,
 שמפני גדולת ה' האדם מתבייש למרות

את רצונו.
 וְכַעֲנִין זֶה שֶׁל הַבוֹשָׁה מֵה' בְּתוֹר
 עֵינָיו הַתְּשׁוּבָה, יֵשׁ רַבּוּי מִדְּרָגוֹת
 עַד רוּם הַמַּעֲלוֹת כּוֹ', מִדְּרָגוֹת
 נְמוּכוֹת וּפְשוּטוֹת שֶׁל בּוֹשָׁה רִגִילָה עַד
 בּוֹשָׁה בְּרַמָּה גְבוּהָה וְנַעֲלִית וְכָל מַה
 שְׁהָאָדָם עוֹלָה בְּהַשְׁגָּתוֹ
 בְּגִדְלַת אֵין-סוֹף בְּרוּךְ-הוּא,
 וְהַתְּחַבּוּנוֹת שֶׁלּוּ בְּגִדְלוֹת ה' הִיא יוֹתֵר
 רַחְבָּה וְיוֹתֵר עֲמוּקָה וְהוּא מְשִׁיחַ אֶת
 גְּדוּלַת ה' יוֹתֵר וְיוֹתֵר, אִזִּי תִקְטֵן
 בְּעֵינָיו יוֹתֵר מַעֲלַת עֲבוֹדָתוֹ
 כּוֹ', מִתּוֹךְ שִׁיקוֹל שֶׁלְעוֹמַת גְּדוּלוֹתוֹ
 הַעֲצוּמָה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ, כָּל עֲבוֹדָתוֹ
 הִיא חִסְרַת עֵרֶךְ וְיִרְגִישׁ שֶׁלְמּוֹרוֹת כָּל
 הַמַּאֲמָצִים שֶׁלּוּ עֲבוֹדָתוֹ ה' וְלִמּוֹרוֹת כָּל
 הַהִישָׁגִים שֶׁלּוּ בְּאִלּוּקוֹת יְחוּשׁ שְׁהוּא
 רְחוֹק מֵה' בְּתַכְלִית, וְלָכֵן
 יִתְבַּיֵּשׁ בְּיֹתֵר מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךְ
 כִּטְבַע הָאָדָם חָשַׁח בּוֹשָׁה וּשְׁפּוֹת
 וְנִמְכּוֹת רוּחַ אֵל מוֹל מִי גְדוֹל מִמֶּנּוּ
 בְּאֵין שִׁיעוֹר.

וְזֶהוּ מַה שְׁפָתוֹב¹² [לך ה'
 הַצְּדָקָה] וְלָנוּ בִּשְׁת הַפְּנִיִם,
 דְּקָאֵי הַבִּטּוּי "לנו" שֶׁמִּשְׁמַעוּ כִּי אֵל
 מוֹל קְדוּשַׁת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עֲלֵינוּ
 לְהַתְּבַיֵּשׁ, כּוֹנוֹתוֹ שֶׁעַל פֿל אֶחָד
 מִיִּשְׂרָאֵל, גַּם צְדִיקִים, שְׁגַם
 אֶצְלָם שִׁיף הַמַּעֲמָד וּמַצֵּב
 דְּנִדְחָ, וְגַם הֵם זְקוּקִים לְעֲבוֹדַת הַתְּשׁוּבָה (כּוֹלֵל עֵינָן הַבוֹשָׁה) כּדִּי שִׁיקוּיִם
 בְּהֵם "לֹא יִדַּח מִמֶּנּוּ נִידַח" וְזֹאת מִצַּד עֲצָם הָעַנְיָן דִּירִידַת נִשְׁמָתוֹ
 לְמַטָּה, לְבִירָא עֲמִיקְתָּא¹³, לְבוֹר עֲמוּק, כְּדַבְּרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל שִׁירִידַת
 הַנִּשְׁמָה מִעוֹלְמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים לְעוֹלָם הַזֶּה הַתְּחַתּוֹן נִמְשָׁלָה לִירִידָה מִגַּג גְבוּהָ
 ("אֵיגָרָא רֵמָא" שְׁהוּא יוֹתֵר גְבוּהָ מִגַּג רִגִיל) לְבוֹר עֲמוּק ("בִּירָא עֲמִיקְתָּא"
 שְׁהוּא יוֹתֵר עֲמוּק מִבוֹר רִגִיל) תַּמּוּרַת הַיִּתְהָה הַנִּשְׁמָה בְּמִקּוּרָה חֲצוּבָה
 מִתַּחַת כְּפִסָּא הַכְּבוֹד¹⁴, וְעַם הַמְּלָךְ בְּמִלְאֲכָתוֹ יִשְׁבוּ שָׁם¹⁵,

(8) ח"א רכד, א. קכט, א. וראה תו"א חיי שרה טז, א. משפטים עו, ג. עט, ב. ד"ה ואברהם זקן תשל"ח (תורת מנחם — ספר המאמרים חשון ע' שז ואילך). (9) חיי שרה כד, א. (10) תהלים קלט, טז. (11) שבת קנג, א. (12) דניאל ט, ז. וראה לקו"ת נצבים נא, ד. (13) לשון חז"ל — חגיגה ה, ב. (14) פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ז.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

שברוך כלל מגיעים אליה רק בעת תפילת נעילה של יום הכיפורים. **וְהוּא** 43
עֲנִין יִרְאֵת בְּשֵׁת, יראה שתוכנה הוא בושה לעבור על רצון ה' **שֶׁהִיא** 44
הַמְדַרְגָּה הַיּוֹתֵר נְעִילִית בִּירְאָה (לְמַעַלְהָ גַם מִיִּרְאֵת 45
הָרוֹמְמוֹת כמבואר בספר התניא, פרק מג שיש יראה ברמה נמוכה ("יראה 46
 תתאה") שנובעת מהתבוננות באלוקות 47
 המלוכשת בעולם, ואילו יראת כושת 48
 נקראת "יראה עילאה" והיא יראה 49
 פנימית ועמוקה יותר) ¹⁸, **וְזֶהוּ עֲנִין** 50
הַתְּשׁוּבָה, שמכילה את האותיות 51
 "בושה", כאמור, **שְׁעַל-יְדֵיהָ** 52
מְמַלֵּא וּמְשַׁלֵּים אֶת הַחֲסָרוֹן 53
בְּיָמִים לבושי התורה והמצוות כו' 54
 שהרי זהו ענין התשובה – לתקן 55
 ולהשלים חסרונות ופגמים. 56
 (ג) **וְזֶהוּ עֲנִין גְּלוֹת מְצָרִים**, 57
 שכאמור בתחילת המאמר, הירידה 58
 למצרים והעבודה הקשה בחומר 59
 ובלבנים היא עניין "לא ידח ממנו 60
 נידח" וכוונתה היא להביא לכך שכל 61
 נשמות ישראל יתקברו באלוקות, 62
דְּהֵגָה, יֵשׁ מְצָרִים בְּקִדְשָׁהּ, 63
 כשם שכל דבר בעולם הזה קיים בצד 64
 הקדושה ומשם נמשך ונשתלשל למטה 65
 ומבחינת מצרים **דְּקִדְשָׁה** 66
נִמְשָׁךְ וְנִשְׁתַּלְשַׁל בריבוי ירידות 67
 מדרגה לדרגה ובצמצומים רבים **עַד** 68
שְׁנַעֲשֶׂה לְמִטָּה בְּקִלְיָפָה' בצד 69
 של היפך הקדושה הנקרא 'קליפה' על 70
 שם שמכסה על אור הקדושה כשם 71
 שהקליפה מכסה על הפרי והיא מצרים 72
 שבצד שהיפך הקדושה הנקראת 73
עֲרוֹת הָאֶרֶץ, דְּהֵינּוּ בעבודת 74
 האדם בְּחֵינֵת פְּגָם הַבְּרִית, 75
שְׁמֻטָּמָאִים אוֹתוֹ כו', כְּמוֹ 76
שְׁפָתוֹב¹⁹ אֲשֶׁר מְצָרִים 77

1 הכתוב מדבר על כמה אנשים שהיו יוצרים כלים למלאכת המלך וכאשר עבדו
 2 עבור המלך ישבו בערים מסוימות. ולפי המדרש יש כאן משל על הקרבה
 3 של הנשמות למלך הקדוש-ברוך-הוא שהנשמות הן כביכול יחד איתו **שְׁלֹכֵן**
 4 בגלל עצם העובדה שמציאות הנשמה למטה בגוף האדם היא תוצאה של
 5 ירידה גדולה ועצומה הֵנְהָ גַם
 6 **בְּהֵיוֹתוֹ לְמִטָּה בְּתַקְלִית** 1 **וְעַם הַמֶּלֶךְ בְּמִלְאָתוֹ יֵשְׁבוּ שָׁם¹⁵**, **שְׁלֹכֵן הֵנְהָ גַם**
 7 **הַבְּטוּל, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב¹⁶ וְנִחְנוּ** 2 **בְּהֵיוֹתוֹ לְמִטָּה בְּתַקְלִית הַבְּטוּל, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב¹⁶**
 8 **מָה, בִּטּוּל גְּדוּל בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ הַבִּטּוּל** 3 **וְנִחְנוּ מָה, הָרִי סוּף-כָּל-סוּף יִשְׁנָה מְצִיאוֹת**
 9 של משה ואהרן שאמרו על עצמם
 10 "ונחנו מה", היינו מי אנחנו ואיזה
 11 חשיבות יש לנו, אמנם גם מי שנמצא
 12 בביטול עמוק כל כך גם הוא מתבייש
 13 מפני ה' כי **הָרִי סוּף-כָּל-סוּף** 7
 14 אפילו במי שבטל והוא בדרגה של
 15 "ונחנו מה", הרי **יִשְׁנָה מְצִיאוֹת** 8
 16 **שְׁעַלְיָה אוֹמְרִים וְנִחְנוּ מָה,** 9
 17 ואין זה ביטול מוחלט ללא כל תחושת
 18 מציאות עצמית כלל **וְכִינּוֹן שְׁהֶאֱמַת** 11
 19 **הִיא שְׁאֵלָקוֹת הִיא אֲמִיתִית** 12
 20 **הַמְצִיאוֹת, רַק אֲלוֹקוֹת הִיא מְצִיאוֹת** 13
 21 אמיתית ואילו כל שאר הנבראים אין
 22 להם מציאות עצמאית אמיתית והם רק
 23 נראים "ליש" ומציאות עצמית **הָרִי** 24
 24 לאמיתו של דבר **הַמְצִיאוֹת שְׁלוֹ** 16
 25 של האדם (אפילו אם הוא בתחושת
 26 ביטול) **הִיא עֲנִין שֶׁל שְׁקָר,** 18
 27 **הַפֶּךְ הָאֱמֶת, וּמָזָה שְׁבַעֲצָם הוּא** 27
 28 לא מציאות אמיתית ובכל זאת חי
 29 בשקר כאילו הוא כן מציאות **נַעֲשֶׂה** 29
 30 **אֲצִלוּ עֲנִין הַבוֹשָׁה מִמֶּנּוּ** 30
 31 **יִתְבַרֵךְ, וּמִתְבִּישׁ בַּעֲצָם מְצִיאוֹתוֹ** 31
 32 **וְעַד שְׁמַרְגִּישׁ אֶת עֲצָמוֹ כְּמוֹ** 32
 33 **עֲנִי וְאֲבִיוֹן כְּפִשׁוּטוֹ, הֵינּוּ עֲנִי** 33
 34 שאין לו ממון ונכסים **שְׁמַתְבִּישׁ** 34
 35 **בְּיוֹתֵר** במצבו הקשה והנחות כעני
 36 ואביון, **וּמִיד כְּשֶׁנֶּזְכָּר עַל מַעֲמָדוֹ וּמְצָבוֹ,** גם ללא התבוננות
 37 מעמיקה במצב, **הֵנְהָ כִּכָּה בְּמָר נִפְשׁוֹ כו'¹⁷** ויצטער ויתמרמר
 38 מאד על מצבו הרוחני הירוד, **כְּפִי שֶׁהוּא אֲצֵל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל**
 39 **בְּיוֹם הַכְּפּוּרִים בְּתַפְלַת נְעִילָה** היינו לקראת סיום יום הכיפורים שאו
 40 היא שנת השיא של היום הקדוש ובשעה זו כל אחד מישראל, אפילו אם הוא
 41 בדרגה רוחנית נמוכה, חש התעוררות של תשובה ורצון להתקרב לאלוקות,
 42 והמתבונן במצבו כאמור לעיל, מגיע לרמה כזו של התעוררות ותשובה ובושה

(15) דברי הימים-א ד, כג. וראה ב"ר פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג. (16) בשלח טז, ז-ח. (17) דרך חיים ה, ד. (18) ראה תניא פמ"ג. סידור אדה"ז הערה לתיקון חצות בשם הרב המגיד. (19) פרשתנו ו, ה. (20) פ"ח ושל"ה שם.

וארא אל אברהם וגו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 עם פגם הברית. וְעַנְיָן יִצְיֵאת מִצְרַיִם הִצְיֵאתָ וְהַעֲלִייתָ מַגְלוֹת מִצְרַיִם
2 הוּא עַנְיָן הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהוּא עַנְיָן הַבּוֹשָׁה בְּגִלְלֵי שְׁמֵרְגִישׁ
3 רְחוֹקוֹ מֵה' בְּתַכְלִית, כְּנִל, וְעַל-יְדֵי-זֶה בַּעֲקֻבוֹת תְּחוּשֵׁת הַרְיָחוֹק
4 יִתְעוֹרֵר לְצַעֵק אֶל ה' כּו', וְלִהְבָּטֵל וְלִהְפָּלֵל בְּאוּרוֹ יִתְבַּרֵּךְ
5 בְּבִחִינַת "לֹא-תִשָּׂא בְּגוֹפֵךְ דְּמַלְכָא",
6 כְּמִבּוֹאֵר בְּתַחֲלִילַת הַמֵּאמֵר. וְעַל-זֶה
7 נֶאֱמַר בְּתוֹרַת בְּתַחֲלִילַת פִּרְשָׁנוֹ פִּרְשֵׁת
8 וְאֵרָא, שֶׁכֹּאשֶׁר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְאוּ
9 מִמִּצְרַיִם אוֹי וְיִדְעֻתְּם כִּי אֲנִי
10 הָיוֹנִי, שֶׁהוּא עַנְיָן הַהִתְקַשְּׁרוֹת
11 כְּמִבּוֹאֵר בְּתַנְיָא (פֶּרֶק ג') וְהִדְעַת הוּא
12 מִלְשׁוֹן הָאֲדָרִים יֵדַע אֵת חוּהוּ הוּא לְשׁוֹן
13 הַתְּקַשְּׁרוֹת וְהַתְּחַבְּרוֹת", וְכֵן גַּם
14 בְּעִנְיָנֵנוּ, "וְיִדְעֻתְּם כִּי אֲנִי ה'" פִּירוּשׁוֹ
15 הַתְּקַשְּׁרוֹת וְהַתְּחַבְּרוֹת בְּשֵׁם הוֹי' בְּשֵׁם
16 הָיוֹנִי שְׁעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה,
17 שְׂאֵינָהּ לְפִי עֶרְףְּ כְּלָלוֹת
18 עֲבוּדָתוֹ הַקּוֹדֶמֶת כּו' 21 כִּי עַל
19 יְדֵי הַתְּשׁוּבָה הָאֲדָרִים מְגִיעַ לְדִרְגָה גְבוּהָה
20 יוֹתֵר מִמִּצְבוֹ הַקּוֹדֵם לֹא רַק בְּאוֹפֵן יַחֲסִי
21 וְהִדְרָגְתִּי אֲלֵא לֹאִין עֶרְוֶךְ, וּמַעַתָּה
22 מִיּוֹשֻׁבַת הַשְּׂאֵלָה מְדוּעַ נֹאמֵר בְּפִסְקוֹ
23 "וְשָׂמִי הוֹי' אֵף נִדְעֵתִי לֵהֵם" אֵף שְׂגַם
24 אֲצַל הָאֲבוֹת כְּתוּב "וִירָא אֱלֹהֵי ה'" כִּי
25 הַתּוֹכֵן שֶׁל "וְיִדְעֻתְּם כִּי אֲנִי הוֹיִ" ²¹
26 הָאֲמוּר כִּאֵן מְדַבֵּר עַל דִּרְגָה גְבוּהָה
27 לֹאִין עֶרְוֶךְ שְׂמִגְעִים אֱלִיהֶ עַל יְדֵי
28 עֲבוּדַת הַתְּשׁוּבָה (כְּמִצְוִין בְּהִעָרָה 21 –
29 עַד כִּאֵן תּוֹכֵן הַמֵּאמֵר שֶׁל רַבְּנֵי הַזֶּקֶן
30 הַנִּקְרָא "דַּעַר פְּרוּמְעֵר וְאֵרָא". וְעַל כֵּן
31 מִמְשִׁיךְ הַרְבִּי וְשׂוֹאֵל):
32 (ד) אֵף צְרִיף לְהִבִּין מֵה
33 שְׂדֵרוּשׁ זֶה אֲמָרוֹ רַבְּנֵי הַזֶּקֶן
34 בְּפִרְשַׁת וְאֵרָא דוּקָא. וְיִבְהַקְדִּים
35 מֵה שְׂסַפֵּר כ"ק אֲדָמוֹר
36 (מֵהוֹרְש"ב) נִשְׁמָתוֹ-עֲדוֹן 22
37 אוֹדוֹת רַבְּנֵי הַזֶּקֶן, שְׂבִאִיָּה
38 עַנְיָן וּמְרָגָה בְּחִסְדוֹת
39 שֶׁהִתְעַסֵּק בְּאוֹתָהּ שֵׁעָה, כֵּן הָיָה
40 מְעַמְד וּמַצֵּב נִפְשׁוֹ הַקְּדוּשָׁה,
41 וְכֵן סִיפֵר הַרְבִּי הַרְש"ב: "כ"ק רַבִּינוּ הַגְּדוֹל בַּעַת שִׁכְתָּב אֵת הַסֵּפֶר הַק' תַּנְיָא,
42 הֵנָּה בְּאִיזָה עִנְיָן וּמְדִירֵגָה שֶׁהִתְעַסֵּק בְּכַתִּיבָתוֹ, כֵּן הִי מְעַמְד וּמַצֵּב נִפְשׁוֹ הַק',
43 וְאֵם הִי זְמַן דְּמֵרָה שְׁחוּרָה הִי בְּפוּעַל מִמֶּשׁ עִנְיָן דְּמֵרָה שְׁחוּרָה שׁוֹכֵן עַל פְּנֵי

כל החסידים. עם איו געווען מוראדיק [זה היה נורא], ואם היה מתעסק בעניין
דשמחה, הייתה השמחה נעלית ורבה מאד מאד, ומנה מוכן פיצד הנה
המעמד ומצב (וואס האט זיך אפגעטאן מה התרחש) בעת
שרבנו הזקן אמר את הדרוש וארא כו' ושמי הונו' כו'
בענין פי לא ידח ממנו נדח,
שהצריך להיות כלומר, בוודאי
היה מורא גדול בעת אמירת
דרוש זה, "א ביינע חסידות,
גאר מוראדיק" [מאמר חסידות
'מבהיל' ביותר]. ולכאורה נשאלת
השאלה מדוע מאמר מסוג זה נאמר
בפרשת ורא, והרי מאמר כזה
המתאר את חומרת גלות מצרים
והירידה והריחוק מאלוקות מתאים
יותר שאמירתו תהיה בפרשת
שמות, שבה מדבר אודות
מעמדם ומצבם של בני
ישראל בהיותם בגלות
ושעבוד מצרים, בעבודה
קשה בחמר ובלבנים כו'.
ומהו הטעם שאמר זה
נאמר בפרשת וארא, שבה
מתחיל כבר ענין הגאולה
והיציאה ממצרים, החל מהמפוח
שהכה ה' את מצרים, שאז
כבר בטלה עבודה
מאבותינו²³ כדברי חכמינו ז"ל
שכבר מראש השנה, כחצי שנה לפני
היציאה ממצרים ב"ו בניסן, כבר
בטלה העבודה מאבותינו, ואם כן
מדוע נאמר המאמר בפרשת ורא ולא
בפרשת שמות?.

(ה) ויבן בהקדים מה
שנתבאר לעיל (במאמר די"ט
כסלו²⁴) על הפסוק "פרה בשלום",
יצא לאור גם ב'דבר מלכות' לפרשת
וישלה עם ביאור בדרך אפשר),
שאף שהברור ההפירה בין הטוב
והרע שבעניני העולם והעלאתם
לקדושה שעל-ידי שלמה שהיה
מלך בארץ ישראל ובימי הייתה לעם ישראל מנוחה ושלוח הנה נעלה
יותר מהבירור של הטוב מהרע כפי שהיה על-ידי משה רבנו
שהנהיג את בני ישראל במדבר, שהרי²⁵ משה אמר קומה הונו' ²⁵

(21) ע"כ תוכן המאמר. (22) ספר השיחות תורת שלום שם. (23) ר"ה יא, רע"א. וראה לקו"ש חט"ז ע' 34 הערה 18. (24) ר"ה פדה בשלום ס"ח-ט (סה"מ תשכ"ו ע' סב ואילך). (25) ראה המשך תער"ב ח"ב ע' תשעד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

42 הכבד שלה עלו לירושלים כדי ליהנות מחכמת שלמה הרי זה כולל גם
 43 את הניצוצות האלוניים הקדושים שפכל הדברים שהביאה
 44 מלפת שְבֵא עִמָּהּ, והיָנוּ, שאֶפִּילוּ שְׁמַע שְׁלֹמֹה עצם השמועה
 45 על קיומו של שלמה (לא רק עֲנִין הָרֵאִיָּה, שנפעל רק כאשר מלכת
 46 שבא הגיעה לירושלים והיא ואנשיה
 47 ראו את שלמה המלך אֶלֶּא אֶפִּילוּ
 48 עֲנִין הַשְּׁמִיעָה אודות שלמה
 49 המלך) פֶּעַל בְּנִצּוּצוֹת הקדושה
 50 הרחוקים שִׁיתְעוֹרְרוּ וְיִמְשְׁכוּ
 51 לְקַדְשָׁהּ, בְּדַגְמַת אֲבוּקָה
 52 שְׁמוֹשֶׁת אֵלֶיהָ כֵּל נִיצוּץ
 53 אֲשֶׁר, כמבואר ב'תורה אור' לרבנו
 54 הזקן שאילו אדם הראשון לא היה
 55 חוטא, ניצוצות הקדושה שבעולם היו
 56 מתעלים תוך התכללות באורות
 57 העליונים שהאדם היה ממשיך ומגלה
 58 "כנר בפני האבוקה שאם האבוקה
 59 קטנה אזי נר הסמון לה יוכלל בה ואם
 60 ירחיקוהו מעט לא יתכלל בה מפני
 61 שהאבוקה קטנה, אבל אם תהיה
 62 האבוקה גדולה, אזי אע"פ שיהיה הנר
 63 רחוק יהיה מתכלל בה.. וכן כל העמים
 64 באו לשמוע חכמת שלמה וכמו שכתוב
 65 במלכת שבא כו', והיינו לפי שאז היה
 66 אבוקה גדולה על-דרך-משל, על כן
 67 ממילא מתכללים בה הניצוצות"
 68 מְפַלֵּמְקוֹם³³, למרות כל המעלות
 69 האמורות שבבירור הניצוצות על ידי
 70 שלמה, הִגָּה גַם בִּימֵי שְׁלֹמֹה
 71 נִתְבָּרְרוּ רַק הַנִּיצוּצוֹת שֶׁהֵם
 72 עֲדִין בְּמַדְרַגַת הַקְּדוּשָׁה, הֵינִינוּ
 73 שֶׁהֵם בְּמִצִּיאוֹת אֲשֶׁר, וְלִכֵּן
 74 נִמְשְׁכוּ אֶל הָאֲבוּקָה, כפי
 75 שבגשמיות רק ניצוצות יש בהם אש
 76 נמשכים לאבוקה אֲבָל עֲדִין
 77 נִשְׁאָרוּ נִיצוּצוֹת שְׁנֹאֲבָד מֵהֵם
 78 לְגַמְרֵי אֹר הַקְּדוּשָׁה, ואלה לא
 79 התבררו בימי שלמה וְעַל-דֶּרֶךְ
 80 הַמְּבֹאֵר בְּמִקּוֹם אַחֵר³⁴ דְּמָה
 81 שְׁפָתוֹב בְּסִפְרֵי שֶׁל בִּינוּנִים³⁵ (ספר התניא שנקרא כך על שם שהוא
 82 מבאר את הדוגמה הרוחנית של הבינוני ומדריך את הבינונים בעבודת ה')

1 וְיִפּוּצוּ אוֹיְבֵיהֶם וְיִנּוּסוּ מִשְׁנֹאֲיָהֶם²⁶ היינו שהתכווין לרחות ולגוש את
 2 הכוחות הלא רצויים, היפך הקדושה, שהם האויבים והשונאים הרוחניים של
 3 הקדוש-ברוך-הוא [ולא כְּמוֹ דָּוִד (שהכין את כָּל הָעֲנִינִים
 4 שְׁבֵאוֹ אַחֲרֵי-כֵן אֶצֶל שְׁלֹמֹה בְּפַעַל וּבְגִלּוֹי, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב²⁷
 5 הַכֹּל בְּכֶתֶב מִיַּד הַנְּוִי עָלֵי
 6 הַשְּׁפִיל, כלומר, בניין בית המקדש
 7 שנבנה בפועל על ידי שלמה 'כתב'
 8 ותוכנן כבר על ידי דוד כמו שכתוב גם
 9 בתחילת העניין "ויתן דוד לשלמה בנו
 10 את תבנית האולם ואת בתיו...")
 11 שְׁאָמַר קוֹמָה הַנְּוִי
 12 לְמִנּוּחַתָּךְ²⁸ מבלי להזכיר את
 13 האויבים והשונאים], וְהֵינּוּ,
 14 שְׁאֲףֵ-עַל-פִּי שֶׁהִבְרֹר בִּימֵי
 15 משה רבנו במדבר הִיָּה עַל-יְדֵי
 16 נְסִיעַת הָאָרוֹן (ולא בְּאֶפֶן
 17 טְבָעֵי, כְּמוֹ אֶצֶל יְהוֹשֻׁעַ שְׁנוֹקָק
 18 לְמַלְחָמוֹת כְּדִי לַנְּצַח אֶת אוֹיְבֵי
 19 ישראל), הִגָּה לְמֹרֹת הַנִּינִים גַּם
 20 לְאַחֲרֵי הַבְּרֹר נִשְׁאָרוּ עֲדִין
 21 מְנַגְדִּים, אוֹיְבֵיהֶם וּמִשְׁנֹאֲיָהֶם,
 22 אֶלֶּא שֶׁהֵיוּ בְּאֶפֶן דִּיפּוּצוֹ
 23 וְיִנּוּסוּ, שנפרדו והתרחקו מהקדושה
 24 אך עם זאת נותרו בקיומם ומציאותם
 25 מֵהַ-שְּׁאִין-בֵּן שְׁלֹמֹה, שְׁבִימֵי
 26 קִימָא סִיְהָא בְּאֶשְׁלֹמֹתָא²⁹,
 27 היורה היה מלא (כפי שהוא באמצע
 28 החודש) ובוהר משתמשים בדימוי זה
 29 כמשל למצב הנעלה של בני ישראל
 30 בימי מלכותו של שלמה המלך כְּתִיב
 31 בִּיהֵ³⁰ וַיִּשָּׁב שְׁלֹמֹה עַל פֶּסֶא
 32 הַנְּוִי, שִׁישָׁב בְּמִקּוֹמוֹ בִּירוּשָׁלַיִם
 33 בְּמִנּוּחָהּ, ללא צורך לבוא במגע עם
 34 אויבים ושונאים וּבְדֶרֶךְ מִמִּילָא
 35 נִתְבַּטְּלָה הַמִּצִּיאוֹת שֶׁל הָאוֹיֵב
 36 וְהַשְּׁנֹאֵי, וְאַדְרָבָה כו', עד כדי
 37 כך שגם הם התקרבו לקדושה וכְּמוֹ
 38 שְׁפָתוֹב³¹ וּמִלְפַת שְׁבֵא
 39 שׁוֹמַעַת אֶת שְׁמַע שְׁלֹמֹה גו'
 40 וְתִבּוּא יְרוּשָׁלִימָה בְּחִיל כְּבֹד מְאֹד גּו' [דְּנֹסָף עַל פֶּשְׁטוֹת
 41 הָעֲנִין, וְאִין מְקָרָא יוֹצֵא מִיַּד פֶּשְׁטוֹ³², שמלכת שבא והחיל

(26) בהעלותך י, לה. (27) דברי הימים-א כח, יט. (28) תהלים קלב, ת. (29) ראה זח"א קנ, א. רכה, ב. שמו"ר פט"ו, כו. (30) דברי הימים-א כט, כג. (31) מלכים-א י, א-ב. (32) שבת סג, א. (33) ראה המשך תער"ב שם ע' תשט"ו ואילך. (34) ראה סה"מ עת"ר ע' קג ואילך. (35) ספ"א.

וּאֵרָא אֶל אַבְרָהָם וְגו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְעֵנִין זֶה יִתְחַדֵּשׁ לְעֵתִיד-לְבָא בִּימֹת הַמְּשִׁיחַ דְּוָקָא, כְּמוֹ
 2 שְׁפָתוֹב³⁹ עַל יְמֹת הַמְּשִׁיחַ אֶת רוּחַ הַטְּמָאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ,
 3 לְגַמְרֵי שְׂלָא יְהִי שׁוּם רַע וְשׁוּם טוֹמְאָה וְכַתִּיב⁴⁰ אַז בִּימֹת הַמְּשִׁיחַ
 4 אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים גּוֹ', שְׂגָם הֵם יַעֲבֹד אֶת ה', הֵיִינוּ שְׁהָרַע יְהַפֵּךְ
 5 לְטוֹב, הֵנָּה גַם הַנִּיצוּצוֹת
 6 שְׁנֵאֲבָד מֵהֶם אֹר הַקְּדוּשָׁה
 7 לְגַמְרֵי עַד שְׁנַעֲשׂוּ כְּמוֹ רַע,
 8 וְהֵם שְׁלוֹשַׁת הַקְּלִיפּוֹת הַטְּמָאוֹת לְגַמְרֵי
 9 שְׂבוּמֵן הַזֶּה הֵם "אֲסוּרוֹת" ו"קְשׁוּרוֹת"
 10 וְאִי אִפְשָׁר לְבַרֵּר וְלַהֲעֵלוֹת אוֹתָם
 11 וְתִבְרְרוּ וְהַטּוֹב יוֹפֵרד מֵהָרַע
 12 וְיִתְעַלּוּ וְיִכְלְלוּ בְּקְדוּשָׁה
 13 כְּנִיצוּצוֹת הַנִּכְלָלִים בְּאֲבוּקָה.
 14 (ו) אֲמַנְנָם אַף שְׁנִתְבָּאָר לְעֵיל
 15 שְׁתַּכְלִית הַשְּׁלֹמֹת דְּבְרֵירוּ
 16 הַנִּיצוּצוֹת יְהִיָּה לְעֵתִיד-לְבָא
 17 דְּוָקָא, וְכְמוֹ שְׁפָתוֹב⁴¹ בִּין יְעוּדֵי
 18 הַגְּאוּלָּה וְכָאוּ הָאוּבְדִים בְּאָרְץ
 19 אַשּׁוּר וְהַנְּדָחִים בְּאָרְץ
 20 מְצָרִים, הֵיִינוּ, שְׁלַעֲתִיד-לְבֹא
 21 יְבוּאוּ וְיִתְקַרְבוּ לְקְדוּשָׁה וְלֵאלוּקוֹת לֹא
 22 רַק הַנְּדָחִים, שְׁפָרוּשׁ נִדְחַ
 23 הוּא שְׁיִשְׁנָה מְצִיאֹתוֹ וְהִיא
 24 קִיַּמַּת בְּשִׁלְמוֹת אֲלָא שְׁנַמְצָא
 25 מְרַחֵק, אֲלָא אֲפִילוּ
 26 הָאוּבְדִים, שְׁפָכְר נֶאֱבָדוּ
 27 לְגַמְרֵי⁴², בְּדוּגְמַת נִיצוּץ שְׂכַבְהָ,
 28 כְּמוֹ, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הֵנָּה גַם
 29 הֵם יְבוּאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לַהֲוֵי'
 30 בְּהַר הַקְּדוֹשׁ בִּירוּשָׁלַיִם,
 31 בְּחִינַת שְׁלֹמֹת הִירָאָה⁴³, כְּפִי
 32 שְׁנַרְמָה בְּמִילָה "ירוּשָׁלַיִם" הֵיִינוּ יִרְאָה
 33 שְׁלִימָה, וְהַמְּאֹר מִלְּמַדְנוּ כִּי אֶף עַל פִּי
 34 שְׂכַל זֶה יְהִי רַק לְעֵתִיד-לְבֹא מְכַל-
 35 מְקוּם, הֵרִי יְדוּעַ כְּמִבּוּאָר בְּסַפֵּר
 36 הַתְּנִיא שְׁפָל הַגְּלוּיִים שֶׁל
 37 הָאלוּקוֹת דְּלַעֲתִיד-לְבָא שִׁתְּגַלוּ
 38 בִּימֹת הַמְּשִׁיחַ "שְׁהוּא גִילּוֹי אֹר אִין-
 39 סוּף בְּרוּךְ-הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה הַגְּשְׁמִי"
 40 (לְשׁוֹן הַתְּנִיא) תְּלוּיִם פְּמַעֲשֵׁינוּ וְעַבְדוֹתְנֵנוּ פֶּל זְמַן מְשֻׁךְ
 41 הַגְּלוּת⁴⁴, וְהֵיִנוּ, שְׁנַעֲשִׂים עַל-יְדֵם וְעַבְדוֹתְנֵנוּ עַכְשָׁיו, בְּמִשְׁךְ זְמַן
 42 הַגְּלוּת, הִיא הַפּוֹעֶלֶת וְגוֹרְמַת אֶת הַגִּילּוּיִים שִׁיהִיו לְעֵתִיד לְבֹא.
 43 וְלִהְיֵיר, שְׁעֵנִין זֶה שְׂבַעֲצָם מַה שְׁעֵחִיד לְהִיֹּת נִקְבַע וְנַפְעַל עַכְשָׁיו

1 שְׂבָג' קְלִיפּוֹת הַטְּמָאוֹת אִין בְּהֶם טוֹב כְּלָל, מְבֹאָר בְּתִנְיָא
 2 שְׁהַקְּלִיפָה נִחְלַקַת בְּדֶרֶךְ כְּלָל לְשׁוּן סוּגִים – שְׁלוֹשׁ קְלִיפּוֹת טְמָאוֹת לְגַמְרֵי
 3 שְׁאִין בְּהֶם טוֹב כְּלָל וְקִלְפֵינָה 'עוּגָה' שִׁישׁ בַּה תְּעוּבַת שֶׁל טוֹב וְרַע, וּמְבֹאָר
 4 בְּמִקּוּם אַחַר כִּי הַמְּאֹר בְּתִנְיָא שְׁבַקְלִיפּוֹת אֵלוּ אִין טוֹב כְּלָל אִין הַכְּוֹנָה
 5 שְׁאִין בְּהֶם שׁוּם נִיצוּץ כְּלָל,
 6 שְׁהֵרִי אִי-אֶפְשָׁר לְהִיֹּת קִיּוּם
 7 שׁוּם דְּכָר בְּלִי אֵיזָה נִיצוּץ
 8 טוֹב, כִּי כָל קִיּוּם וְחִיּוּת שֶׁל כָּל דְּבַר
 9 נּוֹבַע בְּעַצְמוֹ מִהַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא בְּעַצְמוֹ
 10 וְשׁוּם דְּבַר לֹא יִכּוֹל לְהַתְקִיִּים לְלֹא
 11 נִיצוּץ אֵלוּקִי שְׁמַהוּוֹה וּמַחִיָּה וּמְקִיִּים
 12 אוֹתוֹ אֲלָא הַמְּאֹר בְּתִנְיָא שְׁאִין בְּהֶם
 13 טוֹב כְּלָל מִשְׁמַעוּ שְׁהַנִּיצוּץ
 14 תְּתַרְחַק מֵאלוּקוֹת רִיחוּק גְּדוֹל מֵאֵד
 15 וְנִחַשְׁוּ לְגַמְרֵי בְּדוּמָה לֹאשׁ
 16 שְׂכַבְתָּה (כְּמוֹ שְׁפָתוֹב³⁶ נֵר
 17 רְשָׁעִים יְדַעַף, הֵיִינוּ, שְׁהֵרִי
 18 (הַנִּיצוּץ) שְׁנַמְצָא בְּרְשָׁעִים
 19 כְּבָה וְאִינוּ בְּמַצִּיאֹת אֵשׁ,
 20 וְלִכֵּן אִין בִּיכְלַת הָאֲבוּקָה
 21 לְמַשְׁכוּ, כְּמוֹ שֶׁרַק נִיצוּצוֹת
 22 בְּעוֹרִים נִמְשָׁכִים אֶל הָאֲבוּקָה וְנִכְלָלִים
 23 (בָּה), וְעַד שְׁנַעֲשֵׂה הַנִּיצוּץ הַכְּבוֹי
 24 כְּמוֹ רַע, וְכְפִי שְׁמַצִּינוּ³⁷
 25 דְּגַמָּא לְזָה בְּנִגְלָה דְּתוֹרָה,
 26 בְּחִלְכָה לְמַעֲשֵׂה שִׁישׁ אֶפְן שְׁהֵתֵר
 27 נְהַפֵּךְ לְהִיֹּת אֲסוּר, (וְהֵרִי מְבֹאָר
 28 בְּתִנְיָא שִׁ"הֵתֵר" פִּירוּשׁוֹ שֶׁאִפְשָׁר לְבַרֵּר
 29 וְלַהֲעֵלוֹת אֶת הַנִּיצוּצוֹת שְׂבֹו לְקְדוּשָׁה
 30 ו"אִיסוּר" פִּירוּשׁוֹ שֶׁהַדְּבַר קְשׁוּר וְאֲסוּר
 31 בִּיּוֹד הַסְטֵרֵא-אֲחֵרָא וְאִין אִפְשׁוֹת
 32 לְהַעֲלוֹת אוֹתוֹ), וְכְמוֹ חֲתִיכָה
 33 עֲצָמָה נַעֲשָׂה נְבִלָה כו'³⁸,
 34 לְמַשֵּׁל, חֲתִיכַת בִּשְׂר שְׁנַתְעַרְבָה בְּחִלְב
 35 וְלֹא הִיא בְּחִלְב פִּי שִׁישִׁים מִהַבְּשַׁר כֵּן
 36 שֶׁהַבְּשַׁר לֹא מִתְבַּטֵּל בְּחִלְב אֵלֹא נֹאסֵר,
 37 הֵרִי הִיא עַצְמָה הוֹפְכַת לִ"נִבְלָה", הֵיִינוּ
 38 כְּאִילוּ הִיא עַצְמָה הִיִּתָּה דְּבַר אֲסוּר
 39 וְאֵם חֲתִיכָה זֶה תְּתַעַרְב בְּחֲתִיכוֹת
 40 אַחֲרוֹת, הֵרִי כְּרִי שֶׁתְּתַבְטֵל מִחֲשִׁבִים אוֹתָהּ כְּאִילוּ כּוֹלָה אִיסוּר וְלֹא רַק
 41 שְׁנַתְעַרְב בַּה אִיסוּר, וְיִצְטַרְכוּ רַוב אוּ שִׁישִׁים כְּנִגְד כָּל חֲתִיכָה. הֵנָּה
 42 נִיצוּצוֹת כְּאִילוּ שֶׁהַקְּדוּשָׁה שְׂבָהֶם כְּבִיכּוֹל, לֹא תִבְרְרוּ אֲפִילוּ
 43 בִּימֵי שְׁלֹמָה.

(36) משלי יג, ט. כד, כ. איוב כא, יז. (37) ראה סה"מ תרס"ה ע' קד. (38) חולין ק, א. קח, א. (39) זכרי' יג, ב. (40) צפני' ג, ט. (41) ישעי' כז, יג. (42) ראה לקו"ת דרושים לר"ה ס, א. (43) ראה לקו"ת פקודי ד, א. (44) תניא רפ"ז.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 מִרְמְזוּ בְּלִשׁוֹן "לְעֵתִיד-לְבָא" גּוֹפֵא עֲצוּמו, שְׁהָרִי כָּל מְצִיאוֹת
 2 הָעֵתִיד מִתְיַחֶסֶת אֶל הָעֵבֶר, וְהֵעֵתִיד בֹּא וְנוֹצֵר וּפּוֹעֵל בְּעַקְבוֹת הָעֵבֶר
 3 וְלוֹלֵי הָעֵבֶר לֹא שִׁיף הָעֵתִיד שֶׁהוּא הַמִּשְׁךְ לְעֵבֶר וּבֹא אַחֲרָיו.
 4 וְזוּהוּ גַם מֵה שְׁמַצִּינוּ שְׁפָאֲשֵׁר רַבְּנוּ הִזְקֵן מְבָאָר בַּתְּנַיָא⁴⁵
 5 מְעַלֵּת הַגְּלוּיִים דְּלְעֵתִיד-לְבָא,
 6 שֶׁאז יְהִי גִלּוּי אֱלוֹקוֹת בְּעוֹלָם מִבְּלִי
 7 שֶׁגִּשְׁמִיּוֹת הָעוֹלָם תְּהוּוּ הַעֵלָם וְהַסְתֵּר
 8 עַל הָאוֹר הָאֱלוֹקִי, הָרִי הוּא מוֹסִיף
 9 "וְגַם כָּבֵר הָיָה לְעוֹלָמִים
 10 מֵעֵין זֶה בְּשַׁעַת מִתֵּן תּוֹרָה
 11 כְּדִכְתִּיב⁴⁶ אֵתָה הִרְאָתָ כו',
 12 בְּרֵאֵיָה חוֹשִׁיית כו'", כִּי
 13 דְּוָקָא מִצַּד זֶה שְׁכָבֵר הָיָה
 14 לְעוֹלָמִים מֵעֵין זֶה בְּעֵבֶר,
 15 יְכוּל לְהֵיּוֹת כֵּן גַּם בְּעֵתִיד הִרִי
 16 שֶׁהֵעֵתִיד נִמְשָׁךְ מֵהָעֵבֶר וּמְבוֹסֵס עַל
 17 הָעֵבֶר, וְכֵן גַּם בְּעֵינֵי הָאִמּוֹר שֶׁגִּלּוּי
 18 הָאֱלוֹקוֹת לְעֵתִיד-לְבָא תְּלוּי בְּמַעֲשֵׂיו
 19 וְעוֹבְדוֹתָנוּ כַּעַתָּה, בּוֹמֵן הַגְּלוּת.
 20 וְזוּהוּ גַם מֵה שְׁפָתוֹב⁴⁷ לְגַבִּי
 21 גִּלּוּי הָאֱלוֹקוֹת וְהַנִּסִּים וְהַנְּפִלְאוֹת
 22 שִׁיחֵיו לְעֵתִיד-לְבָא כִּימֵי צֵאתָךְ
 23 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֶרְאֵנוּ
 24 נְפִלְאוֹת, וְהֵינּוּ, שֵׁאֲף-עַל-פִּי
 25 שְׁלְעֵתִיד-לְבָא יְהִיו נְפִלְאוֹת
 26 אֲפִילוּ לְגַבִּי יִצְיֵאת מִצְרַיִם⁴⁸,
 27 וְזוּ מִשְׁמַעוֹת הַכְּתוּב שֶׁלְעֵתִיד-לְבָא
 28 יְהִיו נְפִלְאוֹת כִּימֵי הִצִּיאָה מִמִּצְרַיִם,
 29 הֵינּוּ נְפִלְאוֹת אֲפִילוּ לְגַבִּי הַנְּפִלְאוֹת
 30 שֶׁהָיוּ בְּמִצְרַיִם, מְכַל-מְקוֹם, לְמִרוֹת
 31 שֶׁלְעֵתִיד-לְבָא יְהִיו גִּלּוּיִים וְנְפִלְאוֹת
 32 הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵאִשֶׁר הָיוּ בִּיצִיאַת מִצְרַיִם,
 33 בְּכֹל זֹאת מְעַלֵּת הַנְּפִלְאוֹת
 34 דְּלְעֵתִיד-לְבָא יְכוּלָה לְהֵיּוֹת
 35 רַק לְאַחֲרֵי וְעַל-יְדֵי שְׁהִיּוֹ
 36 תַּחֲלָה יְמֵי צֵאתָךְ מֵאֶרֶץ
 37 מִצְרַיִם.
 38 וְזוּהוּ גַם מֵה שֶׁכָּל הָעֲנִינִים
 39 וְהַגְּלוּיִים הַנְּפִלְאִים דְּלְעֵתִיד-לְבָא
 40 הֵם בְּהַמְשָׁךְ לְהָעֵבֶר, בּוֹמֵן
 41 הַגְּלוּת, שְׁנַעֲשִׂים עַל-יְדֵי
 42 עֲבוֹדָתָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַד
 43 שֵׁאִין לָךְ עֲנֵן שְׁנִמְשָׁךְ וּמִתְגַּלָּה

1 מִרְמְזוּ בְּלִשׁוֹן "לְעֵתִיד-לְבָא" גּוֹפֵא, שְׁהָרִי כָּל
 2 מְצִיאוֹת הָעֵתִיד מִתְיַחֶסֶת אֶל הָעֵבֶר, וְלוֹלֵי הָעֵבֶר
 3 לֹא שִׁיף הָעֵתִיד. וְזוּהוּ גַם מֵה שְׁמַצִּינוּ שְׁפָאֲשֵׁר
 4 רַבְּנוּ הִזְקֵן מְבָאָר בַּתְּנַיָא⁴⁵ מְעַלֵּת הַגְּלוּיִים
 5 דְּלְעֵתִיד-לְבָא, הָרִי הוּא מוֹסִיף "וְגַם כָּבֵר הָיָה
 6 לְעוֹלָמִים מֵעֵין זֶה בְּשַׁעַת מִתֵּן תּוֹרָה כְּדִכְתִּיב⁴⁶
 7 אֵתָה הִרְאָתָ כו' בְּרֵאֵיָה חוֹשִׁיית כו'", כִּי דְּוָקָא
 8 מִצַּד זֶה שְׁכָבֵר הָיָה לְעוֹלָמִים מֵעֵין זֶה בְּעֵבֶר,
 9 יְכוּל לְהֵיּוֹת כֵּן גַּם בְּעֵתִיד. וְזוּהוּ גַם מֵה שְׁפָתוֹב⁴⁷
 10 כִּימֵי צֵאתָךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֶרְאֵנוּ נְפִלְאוֹת, וְהֵינּוּ,
 11 שֵׁאֲף-עַל-פִּי שְׁלְעֵתִיד-לְבָא יְהִיו נְפִלְאוֹת אֲפִילוּ
 12 לְגַבִּי יִצְיֵאת מִצְרַיִם⁴⁸, מְכַל-מְקוֹם, מְעַלֵּת
 13 הַנְּפִלְאוֹת דְּלְעֵתִיד-לְבָא יְכוּלָה לְהֵיּוֹת רַק לְאַחֲרֵי
 14 וְעַל-יְדֵי שְׁהִיּוֹ תַּחֲלָה יְמֵי צֵאתָךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.
 15 וְזוּהוּ גַם מֵה שֶׁכָּל הָעֲנִינִים דְּלְעֵתִיד-לְבָא הֵם
 16 בְּהַמְשָׁךְ לְהָעֵבֶר, שְׁנַעֲשִׂים עַל-יְדֵי עֲבוֹדָתָם שֶׁל
 17 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְעַד שֵׁאִין לָךְ עֲנֵן שְׁנִמְשָׁךְ
 18 מִלְּמַעְלָה מִבְּלִי שְׁיִהְיָה בּוֹ תְּפִיסַת יָדוֹ שֶׁל אִישׁ
 19 יִשְׂרָאֵל (עַם קָעַן נִיט וַיִּיָּן אִז אִיִּד זָאל נִיט
 20 צוֹלִיִּיגֵן צוֹ דְּעַם אַ הָאֲנָט). וּמִזְהָ מוֹבָן, שְׁגַם
 21 שְׁלֵמוֹת הַבְּרוּר דְּלְעֵתִיד-לְבָא בְּנוֹגַע לְנִיצוּצוֹת
 22 שְׁנֶאֱבָדוּ כו', צָרִיף לְהֵיּוֹת מֵעֵין וְדִגְמָא לְזֶה
 23 בְּמַעֲשֵׂיו וְעוֹבְדוֹתָנוּ עֵתָה. וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שְׁזָהוּ גַם
 24 מֵה שְׁמַצִּינוּ שְׁפָאֲשֵׁר רַבְּנוּ הִזְקֵן מְבָאָר בַּתְּנַיָא⁴⁹
 25 אוֹדוֹת עֲנִינִים בְּלִתֵּי רְצוּיִים שְׁמַג' קְלָפוֹת
 26 הַטְּמָאוֹת לְגַמְרֵי, שְׁהֵם אֲסוּרִים וּקְשׁוּרִים בִּיְדֵי
 27 הַחֲצִיזוּנִים לְעוֹלָם, וַאֲיִן עוֹלָם מֵשֶׁם עַד כִּי יָבֵא
 28 יוֹמָם וַיְבוֹלַע הַמָּוֶת לְנֶצַח, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב³⁹ וַאֲת
 29 רוּחַ הַטְּמָאָה אֲעֵבִיר מִן הָאֶרֶץ, הָרִי הוּא מוֹסִיף
 30 "אוֹ עַד שְׁיַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה גְּדוּלָה כְּל-כְּף שְׁזוֹדוֹת
 31 נַעֲשׂוּ לוֹ כְּזִכְיוֹת", בִּינֵן שְׁצָרִיף לְהֵיּוֹת מֵעֵין זֶה
 32 גַם בְּמַעֲשֵׂיו וְעוֹבְדוֹתָנוּ עֵתָה.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (ז) וְעַל-פִּי מַה שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעִיל (בְּמֵאמְרֵי דִי"ט פְּסָלוֹ⁵⁰)
2 שֶׁהֶעֱלֵאת הַנִּיצוּצוֹת שֶׁנִּתְרַחֲקוּ וְנִאָבְדוּ כּוֹי קְשׁוּרָה עִם
3 הָעֵנָן וְחִסְדֵיךָ יִבְרַכְכָּה⁵¹, כּמבואר שם בהרחבה מעלת "חסידיים"
4 על "צדיקים" שֶׁחִסְדֵיךָ מִמְּשִׁיכִים ומגלים בְּחִינַת פְּנִימִיּוֹת עֵתִיק
5 הַדְּרָגָה הַכִּי פְּנִימִית וְנִעְלִית בְּבִחִינַת
6 הַכֹּתֵר שֶׁלֹּמַעֲלָה מֵהַסְּפִירוֹת (כֶּשֶׁם
7 שֶׁהַכֹּתֵר הוּא מֵעַל רֵאשׁוֹ שֶׁל הָאֵדָם,
8 וּבְחִינַת זוֹ נִקְרָאת "עֵתִיק יוֹמִין" עַל שֶׁם
9 שֶׁנִּעְתַּק וְנִבְדַּל מִהַמְּשַׁכָּה וְהַתְּלֹמֶת, יוֹם
10 לַשּׁוֹן גִּלְוִי, וּבְעֵתִיק' עֲצֻמוֹ הַכוֹוֶנָה
11 לַפְּנִימִיּוֹת עֵתִיק) וּמֵהַדְּרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה הוּוֹ
12 מִמְּשִׁיכִים עַד לְבַחֲבִינַת מַלְכוּת
13 הַמַּלְכוּת, הַבְּחִינָה הָאֲחֻרֹנָה בְּעֵשֶׂר
14 הַסְּפִירוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת, יֵשׁ לּוֹמֵר,
15 שֶׁעֲנָן זֶה נֶעֱשֶׂה בְּכִלְלוֹת
16 עַל-יְדֵי גִלְוֵי תוֹרַת הַחֲסִידוֹת
17 וְנִכְמֹו שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעִיל
18 (בְּמֵאמְרֵי דִי"ט פְּסָלוֹ⁵²)
19 שֶׁבְּתוֹרָה גּוֹפֵא עֲצֻמָּה שֶׁעַל-
20 יְדֵה נֶעֱשֶׂה הַבְּרִיר בְּדֶרֶךְ
21 מִמִּילָא, בְּדֶרֶךְ מְנוּחָה, הִנֵּה
22 בְּפִרְטִיּוֹת יוֹתֵר יֵשׁ בְּעֵינֵי זֶה
23 הַבְּדֻלִים בֵּין חֲלָקֵי הַתּוֹרָה הַשּׁוֹנִים יֵשׁ
24 אֲפָן שֶׁל בִּירוֹר עַל יְדֵי לִימוּד הַתּוֹרָה
25 שֶׁהוּא כְּמוֹ יִצְיַאת הַמֶּלֶךְ
26 מִמְּקוֹמוֹ וְהִלְיַכְתּוֹ לְמִקְוֵם
27 הָאוֹיֵב (שֶׁאֵז נֶעֱשֶׂה רַק יִפְּצוּ
28 אוֹיְבֵיךָ וְיִנּוּסוּ מִשְׁנֹאֲיֶךָ, הֵינּוּ
29 שֶׁהָאוֹיֵב הַשּׁוֹנָא אֲכַן מִתְּרַחֲקִים אֲבָל
30 מִצִּיאוֹתָם עֲדִין קִיַּמַּת וְלֹא בְּאֲפָן
31 שֶׁבְּטִלִים לְגַמְרֵי וְכַאֲמֹר לְעִיל
32 שׁוּוֹ הִיָּה אֲוֹפֵן הַבִּירוֹר שֶׁל מִשֶׁה רַבְּנוּ
33 (בְּמַדְבָּר), שֶׁזָּהוּ כְּלִלוֹת הָעֵנָן
34 דִּנְגָלָה דְּתוֹרָה, שֶׁאֲפָן שֶׁזָּהוּ
35 דְּבַר הַגּוֹי, הֲלֹא כֹה דְּבַרִי
36 כְּאֲשֶׁר⁵³, וְלֹכֵן כְּכּוֹחַ לִימוּד הַתּוֹרָה
37 מִבְּרִיִּים וְעֵלִים אֲת עֵינֵי הָעוֹלָם
38 מִכָּל-מְקוֹם הָרִי הִיא יוֹרְדַת
39 וּמִתְּלַבֶּשֶׁת בְּעֵנֵינִים גְּשָׁמִיִּים,
40 וְבַעַת לִימוּד נִגְלָה דְּתוֹרָה עוֹסְקִים
41 בְּנוֹשָׂאִים כְּמוֹ הַמַּחְלִיף פְּרָה
42 בְּחֵמּוֹר וְכִיּוֹצֵא בְּזָה, וּמִתְעַסְקַת גַּם בְּעֵנֵינִים שֶׁל טוֹב וְרַע,
43 וְעַד לְטַעֲנוֹת שֶׁל שֶׁקֶר כּוֹי שֶׁהָרִי בְּדִינֵי מִמוֹנוֹת יֵשׁ הַלְכוֹת רַבּוֹת

בהם אחד הצדדים משקר וצריך לברר עם מי האמת. מה-שאיין-פן
פנימיות התורה, שהיא בחינת עין החיים, שבניגוד לעין
הדעת' שיש בו תעובת טוב ורע, הרי 'עין החיים' כולו טוב כְּדֵאִיתָא
בְּרַעֲיָא מְהִימְנָא⁵⁴, ומבאר באַרְכָּה בְּאִגְרַת הַקֶּדֶשׁ⁵⁵
לְבַעַל הַגְּאֻלָּה, אֲדַמּוּר הוֹקֵן,
שֶׁנִּשְׁתַּחֲרַר מִמֵּאֲסָרוֹ בְּיוֹם י"ט כֶּסֶלוֹ
שְׁבוּ נֹאמֵר הַמֵּאֲמֵר הַנּוֹכַח, הִנֵּה עַל-
יְדֵה עַל יְדֵי לִימוּד פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה
נֶעֱשֶׂה שְׁלֵמוֹת הַבְּרִיר בְּדֶרֶךְ
מְנוּחָה (קוּמָה הַגּוֹי'
לְמִנּוּחְתָּךְ), תוֹךְ בִּיטוֹל מוּחַלֵּשׁ שֶׁל
הָאוֹיֵב וְהַשּׁוֹנָא הַרוּחָנִי וְעַד
לְקִיּוֹם הַיַּעוּד אֲזֵ אֶהְפֹּךְ אֶל
עַמִּים גּוֹי' שְׂגָם הֵם יִתְהַפְּכוּ
לְקִדּוּשָׁה, וְכַפִּי שֶׁמִּבּוֹאֵר עוֹד בְּמֵאֲמֵר
הַנּוֹכַח דִּיבּוֹר-הַמַּתְחִיל "פְּרָה בְּשִׁלּוֹם"
שֶׁאֲמַנֵּם גַּם הַבִּירוֹר שֶׁעַל יְדֵי לִימוּד
נִגְלָה דְּתוֹרָה הוּא בְּדֶרֶךְ מְנוּחָה, כִּי
הַבִּירוֹר הוּא בְּדֶרֶךְ מִמִּילָא, בְּלִי לְבוֹא
בְּמַעַע יִשִּׁיר עִם הָעֵינֵינִים הַגְּשָׁמִיִּים
שֶׁעֵלֵיהֶם לּוֹמְדִים, בְּכֹל זֹאת כִּיוֵן
שֶׁבִּנְגָלָה דְּתוֹרָה לּוֹמְדִים תּוֹרָה כְּפִי
שֶׁנִּתְלַבְּשָׁה בְּעֵינֵינִים הַגְּשָׁמִיִּים אֵין זֶה
בִּירוֹר בְּדֶרֶךְ מְנוּחָה לְגַמְרֵי, וְסוּף סוּף
יֵשׁ כֹּאן גַּם עֵינֵינִי שֶׁל 'מִלְחָמָה' וְאֵילוֹ
הַבִּירוֹר שֶׁעַל יְדֵי לִימוּד פְּנִימִיּוֹת
הַתּוֹרָה הוּא בְּדֶרֶךְ מְנוּחָה לְגַמְרֵי שֶׁהִי
בְּלִימוּד פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה עוֹסְקִים בְּעִיקֵר
בְּעֵינֵינִים אֲלוֹקִיִּים-רוּחָנִיִּים, וּבְפִרְט
עַל-יְדֵי-זֶה שְׁתּוֹרַת הַחֲסִידוֹת
גּוֹפֵא עֲצֻמָּה עוֹסְקַת כְּבֹאֵר
עֲנָן בְּרִיר וְהֶעֱלֵאת נְצוּצִים
אֵלוֹ שֶׁנִּתְרַחֲקוּ וְנִאָבְדוּ כּוֹי,
וְעַצֵּם הַלִּימוּד עַל כֹּף פּוֹעֵל אֶת הַבִּירוֹר
כְּמוֹ בְּדִרוּשׁ וְאֶרָא הַנִּל'
("דְּעַר פְּרוּמְעַר וְאֶרָא")
שֶׁמְדַבֵּר בְּעֵנָן כִּי לֹא יֵדַח
מִמְּנוֹ נְדַח, וּבִירוֹר וְעִלִּית הַנְּשֻׁמוֹת
שִׁירוֹד וְנִפְלו וְעַד שֶׁנּוֹכַר בּוֹ גַּם
אוֹדוֹת הַחֲטָא הַיְדוּעַ כּוֹי, שֶׁל
פָּגַם הַבְּרִית, הִנֵּה זֹהֲרֵי הַלִּימוּד עַל
הַבִּירוֹר שִׁיחִיה לְעַתִּיד-לְבוֹא הַעֲבוּדָה בְּזִמְן הִנֵּה שֶׁהִיא מְעִין
וְדִגְמַת וּפּוֹעֲלַת שְׁלֵמוֹת הַבְּרִיר

(50) סי' א"יב (סה"מ תשכ"ו ע' סה ואילך). (51) תהלים קמה, יו"ד. (52) סוס"ח. סי"ג (סה"מ תשכ"ו ע' סג ואילך). (53) ירמי' כג, כט. וראה ברכות כב, א. (54) זח"ג קכד, ב. (55) סכ"ו.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הניצוצות שנתרחקו ונאבדו כו', יתעלו ויכללו בקדושה.
 2 (ח) ועל-פי-זה יש לכאור גם מה שהדרוש הנ"ל נאמר
 3 בפרשת וארא דוקא, שבה מדבר אודות הגאולה, והיא
 4 עוסקת בתקופה שבה כבר בטלה העבודה של השעבוד במצרים, ומצרים
 5 החלה לקבל את עשר המכות ולא
 6 בפרשת שמות, שבה מדבר
 7 אודות הגלות וקשי השעבוד.
 8 פי כדי שתוכל להיות אמירת
 9 דרוש כזה שענינו לפעל ענין
 10 שהוא מעין ודגמת שלמות
 11 הברור דלעתי-לבא, צריך
 12 להיות מעמד ומצב של
 13 גאולה וכפי שנוכר לעיל שה'מעמד
 14 ומצב' של רבנו הזקן בכל תקופה היה
 15 בהתאם לענייני החסידות שבהם עסק
 16 באותה שעה כך שדוקא 'מעמד ומצב'
 17 של גאולה היה מצב הולם לאמירת
 18 המאמר שמדבר על שלמות הברור
 19 לעתי-לבו.
 20 וממשיך ומוסיף ביאור מדוע מאמר זה
 21 "דער פרומער וארא" נאמר דוקא
 22 בפרשת וארא ולא בפרשת שמות.
 23 ובהקדים שכללות ענין גלות
 24 מצרים שבפרשת שמות, עם
 25 היותו מצד פרעה, גורם חיזוני,
 26 ולא מדובר בירידה שנגרמה כתוצאה
 27 ממעשים לא רצויים של בני ישראל
 28 הרי זה פעל ירידה כו' גם
 29 במובן הרוחני אצל בני ישראל.
 30 וכידוע הפרוש במה
 31 שכתוב⁵⁶ וירעו אותנו
 32 המצרים, דלקאורה, הנה ליה
 33 למימר היה לו (לפסוק) לומר
 34 וירעו לנו⁵⁷, ולמה נאמר "וירעו
 35 אותנו" אלא הפרוש הוא
 36 שעשו אותנו המצרים עשו את בני
 37 ישראל רעים וחסאים ללמד
 38 ממעשיהם⁵⁸, והינו,
 39 שהמצריים פעלו בכני
 40 ישראל שיהיה בהם רע כזה
 41 שמצד עצמם לא היו בני

ישראל שייכים אליו⁵⁹ (ויכמו בגזרת פרעה וכל הבת
 תחיון⁶⁰, שלכאורה מדובר בטובה לבני ישראל שרק את הבנים יש להשליך
 אל היאור אבל את הבנות יש להשאיר בחיים, אבל בעצם זו גזירה קשה
 שכונתה להרע לבני ישראל ברוחניות כיוון שמשמעות הרברים היא
 שאותם המצריים שאליהם
 נאמר⁶⁰ כל הבן הילוד
 היאורה תשליכוהו, הנה הם
 יחיו את בנות ישראל בדרך
 החיים של מצרים כו'⁶¹ וירעו
 לבנות ברוחניות). ועד כדי כך,
 שענין הגלות של בני ישראל
 במצרים פעל השפעה שלילית
 מסוימת אפילו אצל משה
 רבנו, כפי שמספר בסוף
 פרשת שמות⁶² שמשה רבנו
 טען להקב"ה למה הרעתה
 לעם הזה. והענין כזה,
 שמצד משה רבנו לא שיק
 שענין הגלות יפעל עליו
 כו'⁶³, כי הרמה הרוחנית שלו כל כך
 גבוהה שגם בגלות הוא נשאר במעמדו
 ומצבו המקורי אצל אף-על-פי-
 כן, היתה אצלו איזו נגיעה
 כו', וגלות מצרים 'נגעה' בו והייתה
 לה השפעה קלה עליו מצד
 התקשרותו החזקה והאמיצה עם
 בני ישראל, להיותו רועה
 ישראל מסור ואמיתי, כמו רועה
 שרצונו להיות יחד עם צאן
 מרעיתו, וכאשר הצאן במצוקה
 הדבר משפיע על הרועה וכפי
 שאמר הרב הצדיק רבי לוי יצחק
 מבארדיטשוב⁶⁴, שאי-אפשר
 שיהיה בגן-עדן לבדו חס-
 ושלום ללא שאר בני ישראל
 וקיבל על עצמו שלא יכנס לגן-עדן כל
 עוד בני ישראל נמצאים בגלות (אלא

דלעתי-לבא, שגם הניצוצות שנתרחקו ונאבדו
 כו', יתעלו ויכללו בקדושה.
 (ח) ועל-פי-זה יש לכאור גם מה שהדרוש
 הנ"ל נאמר בפרשת וארא
 דוקא, שבה מדבר אודות הגאולה, ולא בפרשת
 שמות, שבה מדבר אודות הגלות וקשי
 השעבוד. פי כדי שתוכל להיות אמירת דרוש
 כזה שענינו לפעל ענין שהוא מעין ודגמת
 שלמות הברור דלעתי-לבא, צריך
 מעמד ומצב של גאולה.
 ובהקדים שכללות ענין גלות מצרים
 שבפרשת שמות, עם היותו מצד
 פרעה, הרי זה פעל ירידה כו' אצל בני ישראל.
 וכידוע הפרוש במה שכתוב⁵⁶ וירעו אותנו
 המצרים, דלקאורה, הנה ליה למימר וירעו
 לנו⁵⁷, אלא הפרוש הוא שעשו אותנו רעים
 וחסאים ללמד ממעשיהם⁵⁸, והינו, שהמצריים
 פעלו בכני ישראל רע כזה שמצד עצמם לא היו
 שייכים אליו⁵⁹ (ויכמו בגזרת פרעה וכל הבת
 תחיון⁶⁰, שאותם המצריים שאליהם נאמר⁶⁰ כל
 הבן הילוד היאורה תשליכוהו, הנה הם יחיו את
 בנות ישראל בדרך החיים של מצרים כו'⁶¹).
 ועד כדי כך, שענין הגלות פעל אפילו אצל
 משה רבנו, כפי שמספר בסוף פרשת שמות⁶²
 שמשה רבנו טען להקב"ה למה הרעתה לעם
 הזה. והענין כזה, שמצד משה רבנו לא שיק
 שענין הגלות יפעל עליו כו'⁶³, אצל אף-על-פי-
 כן, היתה אצלו איזו נגיעה כו', מצד התקשרותו
 עם בני ישראל, להיותו רועה ישראל, כמו רועה
 שרצונו להיות יחד עם צאן מרעיתו, וכפי
 שאמר הרב הצדיק רבי לוי יצחק
 מבארדיטשוב⁶⁴, שאי-אפשר שיהיה בגן-עדן לבדו חס-
 ושלום ללא שאר בני

(56) תבוא כו', ו. 57) ראה זבח פסח להר"י אברבנאל בהגש"פ (פיסקא וירעו). 58) של"ה קסב, א. וראה גם ספר השיחות תרצ"ט ע' 324. 59) ראה שיחת ליל ב' דחה"פ שנה זו (לקו"ש ח"ז ע' 89. תו"מ חמ"ו ע' 308). 60) שמות א, כב. 61) ראה לקו"ש ח"א ע' 111. 62) ה, כב. 63) ראה גם אוה"ת ואתחנן ע' סה. 64) ראה גם שיחת ש"פ יתרו ה'ש"ת (תו"מ ח"א ע' 111).

וארא אל אברהם וגו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 שלמעשה שמע שאומרים "קדושה" בן-ערן ונכנס פנימה). וכפי שִׁמְצִינוּ
2 אֶצֶל הַרְעָה הָרֵאשׁוֹן, יַעֲקֹב (שְׁשׁוּפְרִיָּה מְעִין שׁוּפְרִיָּה
3 דָּאֵם הָרֵאשׁוֹן⁶⁵ עליו אמרו חכמינו ז"ל – שיופיו היה מעין יופיו של
4 אדם הראשון והמשמעות הפנימית של הדברים היא שִׁתְּקַן יַעֲקֹב אֲבִינוּ אֵת
5 חֲטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן⁶⁶),
6 שִׁמְצִד עֲצָמוּ הִיָּה מוֹכֵן 1 יִשְׂרָאֵל. וְכַפִּי שִׁמְצִינוּ אֶצֶל הַרְעָה הָרֵאשׁוֹן,
7 לְגֵאֲלָה, כְּכַר בִּימֵי וְאֶף-עַל-פִּי- 2 יַעֲקֹב (שְׁשׁוּפְרִיָּה מְעִין שׁוּפְרִיָּה דָּאֵם הָרֵאשׁוֹן⁶⁵
8 כּוֹן, בִּינֵן שְׁהִילְדִים רַכִּים 3 שִׁתְּקַן חֲטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן⁶⁶), שִׁמְצִד עֲצָמוּ הִיָּה
9 וְהִצָּאן וְהִבְקֵר עֲלוֹת עָלֵי, לְכֵן 4 מוֹכֵן לְגֵאֲלָה, וְאֶף-עַל-פִּי-כּוֹן, בִּינֵן שְׁהִילְדִים
10 הִנֵּה גַם אֶצֶלוּ לְמִוֹת שְׁהוּא עֲצָמוּ 5 רַכִּים וְהִצָּאן וְהִבְקֵר עֲלוֹת עָלֵי, לְכֵן הִנֵּה גַם
11 נַעֲלָה מִהַגְלוֹת מְכַרְחַת לְהִיּוֹת 6 אֶצֶלוּ מְכַרְחַת לְהִיּוֹת הַהִנְהָגָה בְּאִפְן דְּאֵתְנַהֲלָה
12 הַהִנְהָגָה בְּאִפְן דְּאֵתְנַהֲלָה 7 לְאִטֵּי גוֹ' עַד אֲשֶׁר אָבּוּא גוֹ'⁶⁷. וְעַל-דִּרְךָ-זֶה
13 לְאִטֵּי גוֹ' עַד אֲשֶׁר אָבּוּא 8 מְצִינוּ אֶצֶל מֹשֶׁה רַבְּנּוּ, שֶׁהֲצַרְךָ לְהִשְׁאֵר בְּמִדְבָּר
14 גוֹ'⁶⁷ וּלְמַעֲשֵׂה הַגְּאוּלָּה נִדְחַתָּה עַד 9 יַחַד עִם דּוֹרוֹ⁶⁸, שֶׁשׁ מֵאוֹת אֶלְף רַגְלֵי הָעָם אֲשֶׁר
15 לְעַתִּיד-לְבוֹא. וְעַל-דִּרְךָ-זֶה מְצִינוּ 10 אֶצֶל מֹשֶׁה רַבְּנּוּ, שֶׁהֲצַרְךָ
16 אֶצֶל מֹשֶׁה רַבְּנּוּ, שֶׁהֲצַרְךָ 11 כְּדֵי לְהִיּוֹת יַחַד עִם בְּנֵי דּוֹרוֹ⁷⁰, וְהִינוּ לְפִי
17 לְהִשְׁאֵר בְּמִדְבָּר יַחַד עִם 12 שְׁרוּעָה נֶאֱמָן צְרִיף לִילְךָ עִם צֵאן מְרַעִיתוֹ,
18 דּוֹרוֹ⁶⁸, שֶׁשׁ מֵאוֹת אֶלְף רַגְלֵי 13 בְּאִיזָה מְקוֹם שְׁיִהְיָה כּוֹ'. וּמַצִּד הַהִתְקַשְׁרוֹת שֶׁל
19 הָעָם אֲשֶׁר אֲנִכִּי בְּקַרְבּוֹ⁶⁹ וְאֵל 14 מֹשֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הִנֵּה פְעֻלַּת הַגְּלוֹת עַל בְּנֵי
20 נִכְנַס לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל שֶׁגַם זֶה הִיָּה מִפְּנֵי 15 יִשְׂרָאֵל פְּעֻלָּה גַם עַל מֹשֶׁה רַבְּנּוּ שֶׁטָּעַן לְהַקְבִּ"ה
21 הִיּוֹת רֹעָה נֶאֱמָן הַקְּשׁוֹר לְאַנְשֵׁי דּוֹרוֹ 16 לְמָה הִרְעַתָּה לְעַם הַזֶּה. וְעַל-זֶה נֶאֱמַר בְּתַחֲלַת
22 וְצֵאן מְרַעִיתוֹ בְּקֶשֶׁר חֹזֵק בְּמִיּוּדוֹ. וְכֵן 17 פְּרִשְׁתָּ וְאָרָא, וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה, דְּבַר אֲתוֹ
23 וְיִמְקִיּוֹהוּ הַצָּרָף לִילְךָ לְגֵלוֹת 18 מִשְׁפָּט עַל שֶׁהִקְשָׁה לְדַבֵּר וְלוֹמַר לְמָה⁶² הִרְעַתָּה
24 לְמִוֹת שְׁהוּא עֲצָמוּ הִיָּה בְּרוּגָה גְבוּהָה 19 לְעַם הַזֶּה⁷¹, בְּאֶמְרוֹ, וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם וְגוֹ', חֲבַל
25 וְלֹא עִשָׂה חֶסֶד-וְשִׁלוֹם דְּבָרִים שֶׁהִעֲנוּשׁ 20 עַל דְּאֶבְדִּין וְלֹא מִשְׁתַּכַּחֵין כּוֹ', שֶׁהָאֲבוֹת לֹא
26 עֲלִיהֶם הוּא גְלוֹת כְּדֵי לְהִיּוֹת יַחַד 21 הִרְהָרוּ אַחַר מְדוּמֵי, וְאַתָּה אֲמַרְתָּ לְמָה הִרְעַתָּה⁷²,
27 עִם בְּנֵי דּוֹרוֹ⁷⁰, וְהִינוּ לְפִי 22 הִיָּנוּ, שְׁעַל-זֶה הַצָּרָף לְהִיּוֹת עֲנִין שֶׁל בְּטוּשׁ
28 שְׁרוּעָה נֶאֱמָן צְרִיף לִילְךָ עִם 23 מְלִמְעֵלָה (מְלִמְעֵלָה דּוֹקָא, כִּי אֲלִמְלֵי הַקְבִּ"ה
29 צֵאן מְרַעִיתוֹ, בְּאִיזָה מְקוֹם 24 עוֹזְרוֹ אֵין יְכוֹל לּוֹ⁷³), עַל-דִּרְךָ מֵאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ
30 שְׁיִהְיָה כּוֹ'. וּמַצִּד 25 וְלֹא⁷⁴ אֶעֱא דְלֹא סְלִיק בֵּיהּ נְהוּרָא מְבִטְשִׁין לִיהּ
31 הַהִתְקַשְׁרוֹת שֶׁל מֹשֶׁה עִם בְּנֵי 26 כּוֹ'. וְלֹא-חֲרִי-זֶה הִיָּה יְכוֹל לְהִתְחַיֵּל עֲנִין הַגְּאוּלָּה
32 יִשְׂרָאֵל, הִנֵּה פְעֻלַּת הַגְּלוֹת 27 כּוֹ'.
33 עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל פְּעֻלָּה גַם עַל 28 וְעַל-דִּרְךָ-זֶה מוֹכֵן בְּנוֹגֵעַ לְדִרוּשׁ הַנַּ"ל
34 מֹשֶׁה רַבְּנּוּ שֶׁגַם לוֹ תִּיְהִי נְעִיעוּה' 29 שְׁאֲמִירְתוֹ הִיָּתָה בְּפִרְשַׁת וְאָרָא
35 מִסּוּיַמַּת לְגִלוֹת שֶׁטָּעַן לְהַקְבִּ"ה 30 דּוֹקָא. דְּהִנֵּה, תַּכְּן הַדְּרוּשׁ בְּעֵנִי פְּרִימְקִיִּיט כּוֹ'
36 לְמָה הִרְעַתָּה לְעַם הַזֶּה 31 וְעַל-דִּרְךָ-זֶה מוֹכֵן בְּנוֹגֵעַ לְדִרוּשׁ הַנַּ"ל
37 וְכַמְבּוֹאֵר בְּמִפְרָשֵׁי הַתּוֹרָה הִיָּה בְטַעֲנָה 32 שְׁאֲמִירְתוֹ הִיָּתָה בְּפִרְשַׁת וְאָרָא
38 זוֹ עֵינֵן בְּלַתִּי רַצּוֹי. וְעַל-זֶה בְּמַעֲנָה 33 וְדוֹקָא. דְּהִנֵּה, תַּכְּן הַדְּרוּשׁ בְּעֵנִי פְּרִימְקִיִּיט כּוֹ'
39 לְטַעֲנָה "לְמָה הִרְעוֹת" שְׁבִסוּף פְּרִשְׁתָּ 34 וְאָרָא ("כְּפִי שְׁנִקְרָא "דְּעַר פְּרוּמְעַר
40 שְׁמוֹת נֶאֱמַר בְּתַחֲלַת פְּרִשְׁתָּ 35 וְאָרָא, וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל
41 וְאָרָא, וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל

(65 ב"מ פד, א. 66) תניא אגה"ק ס"ו. (67) וישלח לג, יג-יד. (68) ראה תנחומא חוקת י. (69) בהעלותך יא, כא. (70) ראה פסיקתא רבתי פכ"ו. (71) פרש"י ריש פרשתנו. (72) פרש"י שם (ו, ט). (73) סוכה נב, ריש ע"ב. קידושין ל, ב. וראה תניא פי"ג. (74) זח"ג קסח, א. הובא ונתבאר בתניא רפכ"ט.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 הביטוישים ביטול הישות ברוחניות, על-דרך ענין הגלות
 - 2 והשעבוד בחמר ובלבנים כפי שהוא ברוחניות, שענינו
 - 3 הוא לימוד תורה מתוך מאמץ ויגיעה כדברי הוזהר בחמר דא זה
 - 4 קל-וחמר, ובלבנים דא לבון הלכתא זה ליבון הלכות
 - 5 כו'75. ועל-ידי-זה באמצעות
 - 6 הביטוש והביטול הנה יכול
 - 7 להיות מעמד ומצב של
 - 8 גאולה, שאז כאשר נמצאים
 - 9 במצב נפשי רוחני של גאולה
 - 10 יכולים לפעל באמירת
 - 11 הדרוש המאמר ענין שהוא
 - 12 מעין ודגמת שלמות הברור
 - 13 דלעתיד-לבא, שגם
 - 14 הניצוצות שנתרחקו ונאבדו,
 - 15 יתעלו ויכללו בקדשה
 - 16 כמבואר לעיל באריכות שענין זה
 - 17 יהיה בגאולה העתידה, ועם זאת
 - 18 מעשינו ועבודתינו בזמן הגלות
 - 19 והלימוד והריבוי על כך בפנימיות
 - 20 התורה הם ההקדמה וההכנה הראויה
 - 21 לכך.
- (ט) וכל זה מדגש עוד יותר עתה, שנשארו כמה ימים לביאת משיח, ולכן מפיצים (מ'גיסט) חסידות ברבוי, החל מהביכלאף של רבנו הנקן, וכן הביכלאף של הצמח צדק, שהשנה היא שנת המאה להסתלקות-הילולא שלו, שמדפיסים לאחרונה, ועד לדרושי רבנו נשיאנו, שעל-ידי-זה מאירים את החשף כו'76, של הגלות ועד שזוכים לביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

(75) זהר ח"א כז, א. ח"ג קנג, א. וראה תו"א ר"פ שמות. 76) חסר קצת (המו"ל).

המשך ביאור למסכת בבא בתרא ליום שלישי עמ' ב

- 1 שהיזק ראייה של יחיד נחשב היזק. מתרצת הגמרא: לא, יכול
 - 2 לכפותו לחלוק רק במסיפס בעלמא.
 - 3 ממשיכה הגמרא ומקשה: תא שמע, שנינו במשנה (כב) תחלוזות
 - 4 שיש לאדם בכותל ביתו, ובא חבירו לבנות כותל מולו, צריך
 - 5 להרחיק את הכותל מהחלוזות בין מלמעלה, בין מלמטה ובין
 - 6 מנגד, ארבע אמות, והני עלה - ושנינו בברייתא (כב) על משנה
 - 7 זו, צריך להרחיק ארבע אמות מלמעלה, כדי שלא יעלה על
 - 8 הכותל ויתכופף ויצמין ויראה מהחלון את בית חבירו. וצריך
 - 9 להרחיקו מלמטה, כדי שלא יעמוד על הכותל ויראה. וצריך
 - 10 להרחיקו מנגד, כדי שלא יאפיל הכותל וימנע מהאור להכנס
 - 11 לבית מהחלון. ומכך שהצריכוהו לבנות את כותלו באופן שלא
 - 12 יוכל להתבונן לתוך הבית מוכח שהיזק ראייה של יחיד נחשב היזק.
 - 13 מתרצת הגמרא: הויקא דבית שאני - שונה היזק ראייה של אדם
- המתבונן בתוך בית חבירו, כיון שאדם עושה בביתו דברים צנועים, ורק לגבי חצר אין היזק ראייה נחשב היזק. ממשיכה הגמרא ומקשה: תא שמע, דאמר רב נחמן אמר שמואל, גג של אדם הסמוך לחצר חבירו, שהיתה קרקע החצר שוה לגובה הגג, עושים לו לגג מעקה גבוה ארבע אמות, כדי שלא יוכל בעל הגג להביט בחצר, ומוכח שהיזק ראייה של יחיד בחצר נחשב היזק. מתרצת הגמרא: שאני התם, משום דאמר ליה בעל החצר לבעל הגג, לדידי קביעה לי תשמישי - השימוש שלי קבוע, שכל שעה אדם משתמש בחצירו, אך לדידך לא קביעה לך תשמישתך - שימושך אינו קבוע, שאין אדם משתמש בגגו כל שעה, ולכן דרכי להשתמש בחצרי לשימושים צנועים, ולא ידענא כהי עידנא סליקא ואתית - ואיני יודע באיזה זמן תעלה לגג להשתמש בו,